A SZEPESI

ORVOS- ÉS GYÓGYSZERÉSZ EGYLET

ÉVKÖNYVE

AZ 1902. EGYLETI ÉVRE.

SZERKESZTETTE:
DR. ALEXANDER BÉLA
EGYLETI TITKÁR.

KÉSMÁRK.
NYOMATOTT SAUTER PÁL KÖNYVNYOMDÁJABAN.
1903.

64134
43075

A »Szepesmegyei orvos-gyógyszerész egyesület« 1902. évi junius hó 25-én Tátra-Lomniczon tartott tavaszi közgyülés

jegyzőkönyve.

JELEN VOLT:

Dr. Buxbaum Ármin (Igló), Dr. Daits Ede (Felka), Dr. Fái M. Miklós (Uj-Tátrafüred), Dr. Fialka Gusztáv (Barlangliget), Gaertner Kálmán, gyógyszerész (Igló), Genersich József, gyógyszerész (Szepes-Szombat), Gréb János, gyógyszerész (Poprád), Dr. Greisiger Mihály (Szepesbéla), Dr. Hammersberg Árpád (Tátra-Lomnicz), Dr. Jármay László (Tátrafüred), Dr. Kreichel Arthur (Szepes-Remete), Dr. Láng József (Hunfalu), Dr. Lorx Sándor (Lőcse), Dr. Papp Samu (Alsó-Tátrafüred), Dr. Schön Leo (Szepesváralja), Schwarz Sándor, gyógyszerész (Szepesbéla), Dr. Singer Miksa (Poprád), Dr. Tátray Gergely (Késmárk), Dr. Teschler Antal (Igló), Dr. Alexander Béla (Késmárk).

Elnök Dr. Tátray Gergely megnyitva az ülést, következőket mond:

1. »Tisztelt közgyülés! Tisztelettel üdvözlöm a szép számban megjelent egyleti tag urakat, kik daczára a kedvezőtlen időjárásnak mégis elfáradtak a Magas-Tátra gyönyörű fekvésü Tátra-Lomniczra. Megjelenésükből azt vélem következtethetni: hogy a tisztelt tag urak még most is szemök előtt tartják egyletünk alapitásakor szerkesztett alapszabályoknak II-ik pontját, melyben az egylet czéljául kitüzetik: »Folytonos haladás az orvosi és rokontudományokban eszmecsere és vizsgálódás által, továbbá jelesebb orvosi és természettudományi folyóiratok és önálló munkák, nemkülönben költségesebb eszközök és készülékek beszerzése által.«

Haladjunk továbbra is ezen kitüzött czél felé!

Szomorú kötelességet teljesitek, a midőn a tisztelt közgyülésnek tudomására hozom, hogy utolsó közgyülésünk óta két egyleti tag halálozott el, és pedig 1901. deczember hó 26-án Dr.

Perlstein Jakab, Leibicz r. t. városi orvosa, ki hosszabb, kinos betegség után életének 42-ik évében Budapesten meghalt, egy gyászoló özvegyet és négy kiskoru gyermeket hagyván hátra.

A másik egyleti tag, ki, mint a hős katona a csatatéren, hivatásának áldozatul esett, Dr. Barna Bernát, körorvos és tb. megyei járásorvos Szepes-Ófalván, ez évi márczius hó 10-én halt meg küteges hagymázban, mely betegséget a körében azon időben uralgó járvány alkalmával nehéz és feláldozó orvosi ténykedése közben ő is megkapta és belehalt. Őtet is gyászoló özvegye és 4 kiskoru gyermekei siratják, kik életök támaszát veszitették el benne.

Legyen szabad még egy orvos elhunytáról megemlékezni, ki ugyan egyletünknek nem volt tagja, de a Szepességnek fia volt, ki szükebb hazáját hően szerette, mert szabad idejét mindég szülőföldjén, előszeretettel a Magas Tátrában töltötte, sőt hült tetemét is a Szepességben kivánta örök nyugalomra tétetni.

Értem Dr. Kézmárszky Tivadart, a szülészet és nőgyógyászat ny. r. tanárát a budapesti egyetemen, ki f. é. május hó 21-én Lőcsén sirba tétetett. Ő mint Semmelweisz tanitványa és tanársegédje mesterének nagy felfedezését a gyermekágyi láz lényegéről és ezen borzasztó kór elháritásának eszközeiről hazánkban átültette az életbe és a legnagyobb lelkesedéssel és kitartással győzelemre vitte.

Nem érzem magam hivatva ezen nagy orvos érdemeit e helyen felsorolni és méltatni, hivatottabb férfiak tették azt már is, csak adózni akartam a magunk részéről is e nagy szepesi hazánkfia dicső emlékének.

Inditványozom: hogy a felemlitett három orvosnak emléke a mai gyülés jegyzőkönyvében megörökitessék.«

2. Elnök a gyülést megnyitó szavai után az összes jelenlévők Dr. Hammersberg Árpád, a fürdőtelep orvosának vezetése mellett, a hidegvizgyógyintézetbe mentek; a vezető orvos az egyik helyiséget a másik után mutatta be, minden eszközt és előkészületet és azok használati módját a legtüzetesebben demonstrálva, egyszersmind előadást tartott a »Neurastheniáról és ezen betegség lefolyása alkalmával sikeresen szokott használni eljárásról«, bemutatta az izzasztó készülékek különféle használati módját, úgy a különféle fürdők (egész-, fél-, ülő-, tarkó-, végtagi fürdőt) módjat is, a gőzsprayt, a massage helyiségét, a viz és villamos massage eszközeivel, a czélszerűen berendezett, heveny megbetegedések alkalmára szolgáló betegszobákat és a mechanotherapia termét

különféle eszközeivel; megnézetett a nagy fürdőmedencze, a napfürdőkre szolgáló terass és a gépház.

Az intézet tüzetes megnézése és az előadás meghallgatása után Dr. Papp Samu köszönte meg a jelenlévők nevében Magyarország legjobban berendezett climaticus hidegvizgyógyintézet vezető orvosának szakszerű, tanulságos magyarázatát, mig visszatérve a gyülési terembe, Dr. Tátray Gergely az egyesület nevében mondott köszönetet Dr. Hammersberg Árpád kartársnak.

3. Felolvastatott a Szepesmegyei orvos-gyógyszerész egyesület 1901. évi október hó 23-án Késmárkon tartott őszi közgyülés jegyzőkönyve

és jóváhagyatott.

4. Felolvastatott a Szepesmegyei orvos-gyógyszerész egyesület 1902. évi április hó 22-én Iglón tartott rendkivüli gyülés jegyzőkönyve.

A jegyzőkönyv jóváhagyatott, hitelesitésére Dr. Daits Ede és Dr. Szász Ágoston kéretett fel.

5. Az iglói rendkivüli gyülés jegyzőkönyvének azon mondata: »A következő (tavaszi) közgyülésnél javaslatba fog hozatni az egyesület által Dr. Lorx Sándor megyei főorvos megbizatása a betegsegélyző pénztáraknál betöltendő bizalmi orvosi állással« a mai gyülésnek egyik tárgyát képezve, hosszabb megvitatást eredményezett, mivel Dr. Lorx kijelenti, hogy ezen megbizatást nem fogadja el.

Dr. Daits Ede tudomására hozza a közgyülésnek, hogy az országos orvosi szövetség Szepesmegyei fiókja egyhangulag választotta meg a betegsegélyző pénztárak bizalmi orvosának Dr. Lorx Sándort és Dr. Szász Ágoston — felszólalva — nem is tud mást, ki alkalmasabb volna e hely betöltésére, mivel a megyei főorvos hivatala folytán mindhárom betegsegélyző pénztárral legkönnyebben jöhet érintkezésbe.

Dr. Schön Leo felszólalása után — ki a közgyülés véleményét akarná tudni e tekintetben, hogy szükséges-e bizalmi orvos — Dr. Tátray Gergely kijelenti, hogy a bizalmi orvosi állás szervezése a betegsegélyző pénztáraknál az orvos-gyógyszerész egyesület által ki van mondva és azon reménynek adva kifejezést, miszerint a megyei főorvos el fogja fogadni az állást, ha látja, hogy az egyhangu bizalom ő felé fordul, a titkos szavazást rendeli el (szavazólappal), a visszaadott szavazólapok mindegyikén Dr. Lorx Sándor neve állott, ki nagyon tudja megbecsülni a kartársak bizalmát, mégis kénytelen azon álláspontot megmaradni, melyet

elfoglalt a tavaszi rendkivüli gyülés alkalmával, mert az ügy nincsen tisztázva és rendezve a pénztárakkal — nagyon tudja megbecsülni a kitüntetést, de ha a kartársak biznak is a bizalmi orvosban, lehetséges, hogy egyik vagy másik pénztár azt mondhatja, hogy nem bizik benne; kijelenti, hogy az állást nem fogadja el.

Elnök Dr. Tátray Gergely kijelentése után, mely szerint Dr. Lorx Sándor érvelését — sajnálattal — nem fogadja el, még egyszer szólal fel Dr. Szász Ágost, mondva: a bizalomügy az orvos-gyógyszerész egylet, mint az országos orvosi szövetség szepesi fiókja részéről oly nagy, hogy az minden téves hitet és félreértést kizár, ujra kéri fel a megyei főorvost, fogadná el az állást azért is, mert más nem fogja kitölteni az állást, de nem is hiszi, hogy akadna valaki, ki e fontos állást elfogadná.

Végül felszólal Dr. Teschler Antal, ki az országos szövetség szepesi fiókjának alelnöke és mondja, hogy ha hiba is történt e tekintetben, hogy a megyei főorvos előzetesen nem lett felkérve és a betegsegélyző pénztárak közgyüléseiken nem is választották már meg, úgy a hibán könnyen lehet majd javitani.

A megyei főorvos ezekután kijelenti, hogy a betegsegélyző pénztárak közgyülései által meg fog választatni bizalmi orvosnak, úgy elfogadja az állást, melyre őt a kartársak bizalma jelölt ki.

> Határozatképen kimondatik, hogy értesitendők a betegsegélyző pénztárak Dr. Lorx Sándor, megyei főorvos, bizalmi orvosnak történt megválasztásáról.

6. Következő tárgyként az iglói összejövetel jegyzőkönyvének I. főszakasza e) és f) pontja tárgyaltatik; a pontok következőképen hangzanak:

a) a központi orvosi felülvizsgálati elaboratum esetleges további eljárás végett egy lehetőleg mindhárom pénztár területéről választott hattagu orvosi bizottságnak adatik át, mely bizottságban a referáló (egyuttal ex offo hetedik tag) a megbizott megyei orvos; a bizottság szótöbbséggel dönt. Határozathozatalához a bizottságnak $^2/_3$-a szükséges;

f) ha valamely kezelő orvos részéről az orvosi ethikával összeütköző és a betegsegélyző pénztárt nyilván kárositó eljárás tapasztaltatnék és ez actaszerűen bebizonyitható, úgy az ilyen orvos neve, ha az orvosi bizottság kétszeri megintése után a visszaélés megismétlődnék, a szabadon választható orvosok névjegyzékéből törlendő, miről az illető pénztár vezetősége nyomban értesitendő. Az ily orvoshoz a biztositó tagok a pénztár számlájára nem fordulhatnak orvosi kezelésért, kivéve az első segélynyujtást.

Ezen pontok megvitatását illetőleg hivatkozik elnök Dr. Tátray Gergely a szepesi orvosok rendtartásának a választott bíróságot tárgyaló pontjára, mely szerint: a becsületbiróság sem fegyelmi, sem büntető joggal nem birván, csak is helyes vagy nem helyes eljárást minősithet meg; — a bíróságnak nincs joga anyagi büntetéssel sujtani a tévedő kartársat már azért sem, mert kellemetlen, előre nem látható complicatiók fejlődhetnek e miatt, annyival is inkább: mert nem minden Szepesmegyei orvos tagja az orvos-gyógyszerész egyesületnek vagy az országos orvosi szövetség szepesi fiókjának, de az orvosi rendtartást sem irta alá mindegyik.

Dr. Alexander Béla hozzácsatlakozván az elnök nézetéhez, felolvassa a Szepesmegyei orvos-gyógyszerész egyesület 1898. október hó 12-én Késmárkon tartott gyülés jegyzőkönyvének azon pontját, mely a késmárki kerületi betegsegélyző pénztár igazgatóságnak válaszképen beküldetett és következőképen hangzik:

> Egyenesen vissza kell utasitanunk a Tek. Igazgatóság azon kérelmét, hogy egy orvos a másik orvost jelentse a Tek. Igazgatóságnál föltételes elkövetett hibás eljárás miatt igazságszolgáltatás czéljából; ellenkezőleg — a Tek. Igazgatóság legyen szives nehezteléseit és tapasztalt hibás eljárást a szepesi orvos-gyógyszerész egyesület elnökségének beterjeszteni és biztositva lehet, hogy mindent el fog követni nevezett egyesület az illető ügy helyes megvilágitására.

Felszólaló ezen hozott határozatot helyesnek és minden tekintetben megfelelőnek tartja a betegsegélyző pénztárak és egyes orvosok között felmerült egyenetlenségek tisztázására annyival inkább, mert a maga körében az egyesület itéljen és más senki, különben nem érkezett e határozat hozatala óta panasz az egyesület elnökségéhez, igy feltehető, hogy talán nem is fordult elő rendezendő eljárást óhajtó eset, különben csodálkozni lehetne, ha mégis volna ily eset és ez nem hozatott volna a választott bíróság tudomására; ha pediglen az egyesület jelen alkalommal uj, más szempontu határozatot akar hozni, akkor egyesületünk tekintélye, annak chronicája megkivánja, hogy mondassék ki a határozat eltörlése, de egyszersmind az eltörlés okadatoltsága. Végül

felveti azon kérdést a felszólaló: megmarad-e a határozat vagy nem? mert csak annak eldöntése után lehet — ha szükségesnek találtatik — a választott bíróságot módositani az iglói összejövetel jegyzőkönyvének I. főszakasza e) és f) pontja értelmében.

Dr. Szász Ágoston azt mondja, hogy a tervezett hat-, illetőleg héttagu bizottság nem szükségli ezen határozat elvetését, az helyes és maradjon meg, de az, hogy nem érkezett panasz, nem tételezi fel azt, hogy csakugyan nem történtek oly dolgok, melyek feltételezhetik a közelebbről való megvilágitást.

Hosszabb eszmecsere után határozatképen kimondatik, miszerint:

> az előbb emlitett 1898. évi október hó 12-én tartott határozat teljesen fentartatik, az orvos-gyógyszerész egyesület rendtartása értelmében összeállitott választott bírósággal együtt; oly esetekben: ha a betegsegélyző pénztárak panaszt emelnének, miről a bizalmi orvosnak mindenesetre tudomása lesz, alakitatnék hat-, illetőleg héttagu bizottság, melybe a szepesi orvos-gyógyszerész egylet részéről az egyesület elnöke Dr. Tátray Gergely, Dr. Lorx Sándor, az egyesület titkárja Dr. Alexander Béla és mint póttag (Dr. Lorx Sándor elnöklésével mint rendes tag), Dr. Szász Ágoston mint az egyesület választott bíróság tagjai küldetnek ki; egyszersmind azon óhaj mondatik ki, hogy a többi 3 tag az iglói és gölniczbányai betegsegélyző pénztárak orvosai közzül választassanak, miután a késmárki kerületi betegsegélyző területe Dr. Lorx Sándor kivételével a többi 3 tag által képviseltetik. — E határozat a betegsegélyző pénztárak és az országos orvosi szövetség szepesi fiókjának elnökével közöltetni fog.*)

*) Az országos orvosi szövetség szepesi fiókja elnökségének és a Szepesmegyei kerületi betegsegélyző pénztárak elnökségeinek beküldött átirat következőleg hangzik: Tekintetes Elnök úr (Igazgatóság)! A késmárki, iglói és gölniczbányai kerületi betegsegélyző pénztárak 1901. évi deczember hó 15-én Iglón tartott értekezlet (tárgy: a Szepesmegyében működő kerületi betegsegélyző pénztárak és a Szepességen gyakorlatot űző orvosok közötti viszony rendezése) alkalmával felvett jegyzőkönyvben foglaltakat magáévá tette, e jegyzőkönyv átküldetett a Szepesmegyei orvos-gyógyszerész egyesületnek tárgyalás végett; — nevezett egyesület beható tárgyalás tárgyává tette e jegyzőkönyvet az 1902. évi április hó 22-én Iglón tartott rendkivüli közgyülés alkalmával és eltekintve attól, hogy az I. főszakasz bekezdésénél emlitett egyforma betegbárczáról — mely mint melléklet volt emlitve, de nem volt mellékelve — nem mondhat véleményt, következő határozatokat hozott:

> Az I. főszakasz a) pontjában tartalmazott: »Két kilométernyi körzeten belül az orvosnak sem kilométerpénz, sem előfogat nem jár« mondatott illetve a gyülés egyhangulag visszautasitja ezen mondatban foglaltakat, mint az orvosi karra nézve sérelmes dolgot és kimondja: mihelyest az orvos a belterületen kivül látogat beteget, kilométerpénz és előfogat jár néki, mint azt a szepesi orvosok rendtartása határozottan kimondja.
>
> Továbbá: a kerületi betegsegélyző pénztár számára történendő gyógykezelési jogosultsága a beteg által vagy hozzátartozói által kimutatandó (módositása a következő mondatnak: a kezelő orvos a befizetett járulékok hiánytalanságáról meggyőződni tartozik).
>
> Végül kimondatik a) pontot illetve, hogy határozottan beiktatandó: az ágyban fekvő beteg a legközelebb orvoshoz fordul — magától értetődik: ha nem található meg vagy nincsen oda haza, másik orvos is hivatható — a járóbeteg akár melyik orvost kereshet fel.
>
> A II. főszakasz inkább a kerületi betegsegélyző pénztárakhoz tartozik és elfogadtatik,
>
> úgy a III. főszakasz is; magától értetődik, elesik az igazgatósági ülésekben szavazási joggal felruházott orvosi állás, mert azt a kerületi betegsegélyző pénztár alapszabályai meg nem engedik; az orvos csak felvilágositással és tanácscsal fog szolgálhatni.
>
> Az V. főszakasz nem tartozik az orvosi egyesület működési körébe és úgy nem is tárgyalható.

A szepesi orvos-gyógyszerész egyesület 1902. évi junius hó 25-én Tátra-Lomniczon tartott közgyülése és nevezett jegyzőkönyv folytatólagos tárgyalása alkalmával (I. főszakasz d) pont):

> a szepesi orvos-gyógyszerész egylet részéről Dr. Lorx Sándor megyei főorvos választatik meg bizalmi orvosnak.
>
> Az I. főszakasz e) és f) pontját illetve kimondatik határozatképen, hogy az 1898. évi október hó 12-én tartott gyülés

7. **Dr. Alexander Béla** azon kérdést intézi a közgyüléshez, hogy vajjon az orvos vidéken tett beteglátogatása alkalmával a kilométerpénz (egy kilométer nappal 60 fill., éjjel 1 kor.), minden egyes kocsin tett kilométerre vonatkozik-e vagy csak az oda- illetőleg visszautazásra.

> A közgyülés a rendtartásra utaló válasza: a kilométerpénz minden egyes kilométerre vonatkozik, tehát az oda- és visszautazásra; a fuvardij magától értetődik külön számittatik (— ha a fuvar nem szolgáltatik —).

8. Felolvastatott a számvizsgáló bizottság az 1901-ik évre vonatkozó zárószámadás megvizsgálására vonatkozó jegyzőkönyve:

Tekintetes Közgyülés!

A számvizsgáló bizottság f. é. május hó 6-án az 1901-ik évre vonatkozó naplót és egyéb mellékletek a főkönyvvel összehasonlitva, ezeket megegyezőknek és helyeseknek találta.

Az összegezés tételei a következők:

határozata teljesen fentartatik (»Egyenesen vissza kell utasitanunk a Tek. Igazgatóság azon kérelmét, hogy egy orvos a másik orvost jelentse a Tek. Igazgatóságnál föltételes elkövetett hibás eljárás miatt igazságszolgáltatás czéljából; ellenkezőleg! — a Tek. Igazgatóság legyen szives neheztéléseit és tapasztalt hibás eljárást a szepesi orvos-gyógyszerész egyesület elnökségének beterjeszteni és biztositva lehet, hogy mindent el fog követni nevezett egyesület az illető ügy helyes megvilágitására«) az orvos-gyógyszerész egyesület rendtartása értelmében összeállitott választó birósággal együtt; oly esetekben: ha a betegsegélyző pénztárak panaszt emelnének — miről a bizalmi orvosnak mindenesetre tudomása lesz — alakitatnék hat-, illetőleg héttagu bizottság, melybe a szepesi orvos-gyógyszerész egylet részéről az egyesület elnöke Dr. Tátray Gergely, Dr. Lorx Sándor, bizalmi orvos, mint referáló, az egyesület titkárja Dr. Alexander Béla, és mint póttag, illetőleg mint rendes tag Dr. Szász Ágoston, mint az egyesület választott biróság tagjai, küldetnek ki; egyszersmind azon óhaj mondatik ki, hogy a többi 3 tag az iglói és gölniczbányai betegsegélyző pénztárak területén lakó orvosai közzül választassék, miután a késmárki kerületi betegsegélyző pénztár területe Dr. Lorx Sándor megyei főorvos kivételével a többi 3 tag által képviseltetik. Tisztelettel Dr. Tátray Gergely, c. i. egyleti elnök. Dr. Alexander Béla, c. i. egyleti titkár. Késmárk, 1902. julius hó 28-án.

Lap	Szám	Bevétel	Tartozás kor.	Tartozás fill.	Lerovás kor.	Lerovás fill.	Hátralék kor.	Hátralék fill.
I.	1	Pénztári maradvány . . .	44	22	44	22	—	—
I.	2	Beiratási dijak	20	—	16	—	4	—
I.	3	Évi járulék pro 1901 . . .	536	—	396	—	140	—
VI.	4	„ „ „ 1900 (hátralék)	144	—	96	—	48	—
VII.	5	„ „ „ 1899 „	8	—	—	—	8	—
VII.	6	Előre fizetett tagdij pro 1902	8	—	8	—	—	—
VII.	7	Sanatorium befizetések . .	188	60	188	60	—	—
VIII.	8	Röntgenkészülék használata .	70	—	70	—	—	—
IX.	9	Takarékpénztári betétek . .	43	32	—	—	43	32
IX.	10	Takarékpénztári kamatok. .	1	66	1	66	—	—
IX.	11	Bankbetét (Kórházi alap). .	1613	99	—	—	1613	99
IX.	12	Bankbetéti kamatok . . .	59	49	59	49	—	—
X.	13	Sanatorium-betétek . . .	1158	02	—	—	1158	02
X.	14	Sanatorium-alap kamatjai. .	39	36	39	36	—	—
X.	15	Előlegezett összeg	41	05	41	05	—	—
		Összeg .	3975	71	960	38	3015	33

Lap	Szám	Kiadás	Tartozás kor.	Tartozás fill.	Lerovás kor.	Lerovás fill.
XI.	1	Folyóiratok és könyvek	140	66	140	66
XI.	2	Nyomtatási dij	301	75	301	75
XI.	3	Röntgenkészülék, szükségletek, vegyszerek	43	84	43	84
XI.	4	Műszerjavitás	1	35	1	35
XI.	5	Különféle.	61	10	61	10
XII.	6	Postaköltség.	25	17	25	17
XII.	7	Kórházi alap	100	—	100	—
XII.	8	Takarékpénztári kamatok	1	66	1	66
XIII.	9	Bankbetéti kamatok	59	49	59	49
XIII.	10	Sanatorium-betét	186	—	186	—
XIII.	11	Sanatorium-alap kamatjai	39	36	39	36
		Összeg .	960	38	960	38

egyszersmind inditványozza a bizottság, hogy Dr. Alexander Béla pénztárosnak a felmentvény pro 1901 megadassék.

A közgyülés a pénztárosnak a felmentvényt megadja és fáradozásáért jegyzőkönyvi köszönetet mond.

9. Könyvtárnok **Dr. Tátray Gergely** jelenti, hogy az egyleti könyvtár már oly nagy, hogy a könyvek elhelyezése céljából szükséges lesz két szekrényt beszerezni, de szükséges is lesz, megfelelő helyiségről is gondoskodni, a melyben a könyvtár és az eszköztár elhelyeztessék.

A közgyülés tudomásul véve az egyesületi könyvtárnok jelentését, őt és a titkárt bizza meg e tekintetben legjobb belátásuk szerint eljárni, a szükséges könyvszekrényeket beszerezni, czélszerű helyiséget keresni és a következő közgyülésnek jelentést tenni.

10. **Dr. Greisiger Mihály** azt inditványozza: hogy ha lehetséges, szerezze meg az egyesület a vörös klastrom régi gyógyszertár még meglévő berendezését és esetleg az ezen helyiségben lévő fali képet, illetőleg annak rajzolt másolatát, szükséges volna — magától értetődik — érintkezésbe lépni a vörös klastrom tulajdonásával az eperjesi görög katholikus püspökkel. Dr. Alexander Béla tekintetbe veszi először a költségeket, a melyekkel járna az esetleg átengedett tárgyak elszállitása, de mindenesetre kár volna az orvos-gyógyszerészi tudományok történelmére vonatkozó tárgyak romlását nézni. Legczélszerűbb volna a helyszinén meggyőződni arról, mint és hogyan intéztessék a dolog, mi a nyár folyamán megtörténhetnék.

Az egyesület Dr. Greisiger Mihályt és Dr. Alexander Bélát bizza meg a dolgokat megnézni és inditványukat a következő gyülésnek beterjeszteni.

11. **Dr. Fái Miklós:** »A physikalis gyógymódokról« czimü előadását tartja meg.

12. **Dr. Lorx Sándor** megyei főorvos az 1901-iki évre vonatkozó közegészségügyi jelentését olvassa fel, táblázatos kimutatásokkal illustrálva azt.

13. **Dr. Singer Miksa** emlékbeszédet mond Dr. Grósz Lajos, az egyesület 1901-ben elhalt tagja fölött.

14. Elnök az egyesület nevében köszönetet mond az előadóknak és emlitve a Dr. Perlstein Jakab és Dr. Barna Bernát felett tartandó emlékbeszédeket,

a közgyülés őt és a titkárt kéri fel e tekintetben két egyesületi tagot megbizni, az emlékbeszédet megtartani.

15. **Dr. Szász Ágost** az őszi közgyülés megtartására az egyesületet Szepes-Szombatra hivja,

mely meghivás köszönettel vétetik.

Több tárgy nem lévén, elnök a megjelent tagokat üdvözölve, berekeszti az ülést.

K. m. f.

Dr. Alexander Béla
e. i. egyleti jegyző.

Dr. Tátray Gergely
e. i. egyleti elnök.

Dr. Greisiger M.
Dr. Schön Leo.

A »Szepesmegyei orvos-gyógyszerész egyesület« 1902. évi október hó 15-én Szepes-Szombaton tartott (őszi) rendes közgyülés

jegyzőkönyve.

JELEN VOLT:

Dr. Bartsch Gusztáv (Lőcse), Cornidesz Károly, gyógyszerész (Felka), Dr. Daits Ede (Felka), Fest Béla, gyógyszerész (Igló), Genersich József, gyógyszerész (Szepes-Szombat), Dr. Greisiger Mihály (Szepesbéla), Gréb János, gyógyszerész (Poprád), Dr. Kiray Aristid (Szepesváralja), Dr. Klein Ármin (Késmárk), Dr. Rottenberg János (Szepes-Olaszi), Dr. Schnitzer Rezső (Krompach), Dr. Schréter Gyula (Leibicz), Dr. Schön Leo (Szepesváralja), Dr. Singer Miksa (Poprád), Dr. Szász Ágost (Szepes-Szombat), Dr. Tátray Gergely (Késmárk), Dr. Teichner Lipót (Késmárk), Dr. Teschler Antal (Igló), Dr. Alexander Béla (Késmárk).

Elnök Dr. Tátray Gergely tudatva a közgyüléssel Dr. Lorx Sándornak vele közölt meg nem jelenhetését megnyitóját olvassa fel, mely következőleg szól:

Tisztelt közgyülés! Legszivélyesebben üdvözlöm a megjelent egyleti tag urakat.

Utolsó, ez évi junius 25-én Tátra-Lomniczon tartott tavaszi közgyülésünk óta több oly esemény fordult elő, mely megérdemli, hogy e helyről is röviden megemlékezzem róluk.

F. é. szeptember 6-án meghalt Berlinben Virchow Rezső, a jelenkor legnagyob orvosa, egyik legfényesebb csillag a természettudományok egén, ki rendkivüli geniális munkássága, tiszta liberalis jelleme és humanisticus szellemtől áthatott tevékenysége által korszakot alkotó, örök értékü müveket teremtett a pathologia, anthropologia és hygiene terén.

Nem érzem magam hivatva e nagy férfiu, e hires orvos áldásdús életfutását ecsetelni, csak arra kérem a tisztelt közgyülést: hogy dicső emléke szerényen munkálkodó egyesületünk annalisaiban is megörökitessék.

Legyen szabad még egy másik és pedig Szepesmegye születésü orvosnak érdemdús emlékét a mai napon felelevenitenì. Értem idősb Dr. Bókai Jánost, kinek emlékszobra f. é. október 5-én Budapesten a »Stefania gyermekkórház« parkjában diszes közönség előtt ünnepélyesen le lett leplezve. Idb. Dr. Bókai János, ki Iglón született, egész életén át hü fia volt a Szepességnek — kedvelte és támogatta a szepesi orvosnövendékekét. Nekem szerencsém volt 1856-tól 1861-ig a vezetése alatt álló pesti szegény gyermekkórházban mint segédorvosa működhetni, alkalmam volt meggyőződnöm arról, hogy ezen intézet, melyet egyes egyedül az ő ernyedetlen, kitartó fáradozásának köszönte fennállhatását, mely akkori időben a harmadik ily nevü speciális kórház volt a continensen, — mily hézagpótló országos szükség volt, mutatják a következő számok: évente 6—8000 ambulans beteg gyermek és 450—500 fekvő beteg gyermek gyógykezeltetett a szegényesen berendezett, 20 ágygyal rendelkező kórházban. Az ő tudományos munkálkodásának és el nem csüggedő tevékenységének sikerült végre a gyermekgyógyászat tanszékét a budapesti egyetemen létesiteni. Legyen az ő dicső emléke ez alkalomból egyletünkben is ujra felelevenitve!

Van szerencsém továbbá örömmel jelenteni, hogy kartársunk Dr. Weszeczky Márk az ófalvi járás csaknem 40 éven át járásorvosa, nyugdijaztatása alkalmával Ő Felsége koronás királyunk által hivatalos pályáján szerzett érdemei elismerése mellett a koronás arany érdemkereszttel lett kitüntetve; továbbá, hogy Dr. Jármay László egyleti tag, Ó-Tátrafüred fürdőorvosa, ezen állásának 25-ik évfordulója alkalmával Szepesmegye főispánja Gróf Csáky Zenó Ő Méltósága által tiszteletbeli megyei főorvosnak lett kinevezve.

Meg vagyok győződve, hogy a t. közgyülés örömmel szerez tudomást arról, hogy a lelkiismeretes, kitartó orvosi ténykedés más körökben is, nem csupán a kartársaknál, talál elismerésre.

Szomorú kötelességet teljesitek, a midőn a t. közgyülés tudomására hozom, hogy egyesületünk egyik fiatal tagja Dr. Herszki Manó alig 32 éves korában meghalt. Az elhúnyt kartárs szorgalmas, a tudományművelődéssel is foglalkozó orvos volt, ki több

tudományos czikket közölt magyar nyelvben és azokat egyesületünknek is elküldte. Legyen neki könnyű a föld, emléke maradjon köztünk!

Sajnálattal kell felemlitenem, hogy az egyesület választott birósága f. é. augusztus 19-én ülést volt kénytelen tartani és két kartárs között felmerült ügyben itéletet hozni, ezen ügy a gyülés folyamán a t. közgyülésnek fog előterjesztetni.

Szerencsés vagyok a t. közgyülésnek becses tudomására hozni, hogy az O. O.-Szövetség ez idei Congressusát Szepesmegyében és pedig Uj-Tátrafüreden szeptember 7-én tartotta meg, a Congressus lefolyásáról és az ott hozott határozatokról a közgyülés t. tagjai az O. O.-Szövetség hivatalos lapjából bizonyosan tudomást szereztek.

Végre van szerencsém beterjeszteni az 1903-ik évi április 23-tól 30-áig Madridban tartandó XIV. nemzetközi orvosi Congressus »reglement et programm préliminére« több példányát azon kérelemmel: miszerint a netalán ezen Congressuson résztvenni egyleti tag urak az egyesület elnökségének, mely azután a Congressus magyarországi képviselőjénél Dr. Pertik Ottó tanár úrnál megteendi a szükséges lépéseket, hogy az illetők még utazásuk előtt a kellő igazolványokkal ellátassanak.

Ezeket előre bocsájtva, a mai közgyülést megnyitom és kérem a titkár urat a Tátra-Lomniczon tartott közgyülés jegyzőkönyvét felolvasni.

1. Felolvastatott a »Szepesmegyei orvos-gyógyszerész egyesület« 1902. évi junius hó 25-én Tátra-Lomniczon tartott tavaszi közgyülés jegyzőkönyve és a benne foglalt az Országos orvosi szövetség szepesi fiók elnökségének (Késmárk, Igló, Gölniczbánya) elküldött, a Szepesmegyében működő kerületi betegsegélyző-pénztárak és a Szepességen gyakorlatot üző orvosok közötti viszony rendezése tekintetében szerkesztett átirat.

A jegyzőkönyv 6-ik pontja nem helyesen felvétettnek mondatik, a jegyző oda nyilatkozik, hogy a jegyzőkönyv azért olvastatik fel, miszerint javitani lehessen rajta — ha nem megfelelő — hitelesitése előtt; a hosszabb eszmecsere és megvitatkozás után kimondatott, hogy:

a) az orvosok ellen a pénztárak által emelt panaszok utóbbiak által a bizalmi orvosnak jelentendők be;

b) a héttagú bizottságba, mely a bejelentett ügyeket megbirálni hivatva lesz, három tag a Szepesmegyei orvos-gyógyszerész egyesület tagjai közül, három tag az Országos orvosi szövetség Szepesmegyei fiókjának tagjai közül az illető egyesületek által választatnak, kik a bizalmi orvos elnöklése mellett itélkeznek.

Mi a betegsegélyző-pénztárak gyógyszerészi ügyeit illeti, Gréb János poprádi gyógyszerész a következő közgyülésen fog inditványt beterjeszteni.

A jegyzőkönyv 7-ik pontjában irt határozatot illetőleg, mely szerint a közgyülés a rendtartásra utalva kimondja: a kilométerpénz minden egyes kilométerre vonatkozik, tehát oda- és visszautazásra; a fuvardij magától értetődik külön számittatik (ha a fuvar nem szolgáltatik) — Dr. Szász Ágoston nem emlékszik, hogy ilynemű határozat hozatott volna és ezen ügyre vonatkozólag szintén a következő gyülés alkalmával szándékszik inditványt tenni.

Ezekután a jegyzőkönyv hitelesittetik, mire Dr. Schön Leo és Dr. Greisiger Mihály kéretett fel.

2. Felolvassa **Dr. Alexander Béla** titkár az 1902. évre vonatkozó jelentését:

Tekintetes közgyülés!

Röviden összefoglalva vagyoni viszonyunkat és az egyesületünkben történteket — vonatkozva az 1902-ik évre — a következőket kell emlitenem:

Egyesületünk jelenleg 73 tagból áll, tehát egy taggal szaporodott, megtekintve a mult évet, belépett: Fest Béla, gyógyszerész (Igló) 1901. október hó 23-án, Schwartz Sándor, gyógyszerész (Szepesbéla) 1902. junius 25-én és Dr. Fialka Gusztáv (Budapest, Bélai barlangliget) szintén 1902. junius hó 25-én; az egyesületi tagok közzül elhalt: Dr. Barna Bernát (Szepes-Ófalu) 1902. márczius 10-én, Dr. Herszki Manó (Berlin) 1902-ben és Dr. Perlstein Jakab (Leibicz) 1902.

A 73 tag között van 72 rendes tag (56 orvos, 17 gyógyszerész) és egy pártoló tag (főszolgabiró). A Szepességen tartózkodik 63, a Szepességen csak nyáron át 5, Gömörben 1, Budapesten 1 (télen át még 4), Szegeden két és Bécsben egy tag.

Vagyonunk a következő:

a takarékpénztárban van	43 kor.	32 fill.	
kamatok ez évre	— „	92 „	
tagdij-hátralék pro 1900	16 „	16 „	
„ „ 1901	68 „	— „	
még be nem folyt tagdij pro 1902	468 „	— „	
rendelkezhetünk tehát:	596 kor.	24 fillérről.	

A kórházi alap 1902. év elején kitett	1613 kor.	99 fillért	
kamamatok pro 1902	65 „	84 „	
járulék pro 1902.	100 „	— „	
az év végén ki fogna tenni a kórház-alap	1779 kor.	83 fillért.	

A »Sanatorium-alp kitett 1902. év elején	1158 kor.	02 fillért	
járulékok fejében befolyt . . .	150 „	— „	
kamatok az 1902-ik évre. . . .	26 „	84 „	
az esetleges adakozásokon kivül az alap az év végén ki fog tenni .	1334 kor.	86 fillért.	

Az 1902-ik évben szükséges volt a könyvtár illetőleg a műszertár elhelyezése czéljából külön helyiséget felvenni, ép úgy szükséges volt a könyvek elhelyezésére két szekrényt csináltatni, mi által a kiadások ismét emelkedtek, úgy hogy szükséges a tagdij emelését ajánlani, 8 koronáról 10 koronára.

Ugyancsak az 1902-ik esztendőben két gyülés tartatott: a tavaszi gyülés Tátra-Lomniczon 1902. évi junius hó 25-én és az őszi közgyülés Szepes-Szombaton 1902. október 15-én.

Az előadók és előadások nevei a következők:

Dr. Hammersberg Árpád: »Neurastheniáról és ezen betegség lefolyása alkalmával sikeresen szokott használni eljárásról«.

Dr. Fái Miklós: »A physicalis gyógymódokról«.

Dr. Lorx Sándor: »Jelentés Szepesmegye közegészségügyi viszonyairól az 1901-ik esztendőben«.

Dr. Singer Miksa: Emlékbeszéd Dr. Grósz Lajos fölött.

Dr. Tátray Gergely: Emlékbeszéd Dr. Barna Bernát fölött.

Dr. Klein Ármin: Emlékbeszéd Dr. Perlstein Jakab fölött.

Dr. Alexander Béla: »Röntgen-képek; mit képes mutatni az X-sugár a fényérzékeny lemezen«.

Meg kell emlitenem, hogy a folyó évben a választott bíróság működése egyszer vétetett igénybe, a mely alkalomkor az

itéletet mondani is volt kénytelen, mivel békés elintézés nem volt lehetséges.

Az 1901-ik évre szóló évkönyv nemsokára szét fog küldetni. Tudomásul vétetett azon megjegyzéssel, hogy: az évi tagdij ne emeltessék, hanem maradjon mint volt eddig, azaz 8 korona. Kimondatott egyszersmind, hogy az egyesület »kórházi alapja«, melynek czélja az volt, hogy egy megyei kórház felállitása alkalmával betegágy alapitassék az egyesület részéről, mint ilyen szünjön meg, miután Lőcsén a »Hermann«-féle kórház állitatott fel, az ezen alapban foglalt összeg cumuláltassék a takarékpénztárban elhelyezett kisebb összeggel és mindkét betét kamatjai forditassanak az egyesület kiadásainak fedezésére annyival inkább, mert az egyesületi könyvtár és műszertár elhelyezése czéljából kibérelt helyiség bérösszegéről is kell gondoskodni.

3. **Dr. Tátray Gergely** könyvtárnok az 1902. évre szóló jelentését olvassa fel:

Tisztelt közgyülés!

Alapszabályszerü kötelességemet teljesitem, a midőn ezennel az egyleti könyvtárról és műszertárról beterjesztem évi jelentésemet.

Könyvtárunk annyira gyarapodott, hogy egy külön helyiségről és két uj könyvszekrényről kellett gondoskodnunk, a mire az utolsó közgyülésünk alkalmával kikértem volt a t. közgyülés beleegyezését.

a) Magyar orvosi könyvkiadó társulat kiadványai:

Dr. Kaufmann Ede: A részletes kórboncztan tankönyve, I. fele.

Magyar orvosi Archivum: II. kötet 4—6. füzet, III. kötet 1—4. füzet.

b) Kir. magyar természettudományi társulat könyvkiadó vállalata:

Todd: Képszerü csillagászat.

Thankoffer: Anatomia és Divat.

Természettudományi közlöny 386—397. füzet.

Pótfüzetek 63—69. füzet.

c) Klinikai füzetek XI. kötet 10—12., XII. kötet 1—9. füzet.

d) Magyarországi kárpátegylet 29-ik évkönyve, 1902.

e) JAHRBUCH FÜR KINDERHEILKUNDE UND PHYSISCHE ERZIEHUNG: 55. B. 3—6., 56. B. 1—3. Heft.

f) VOLKMANN'S KLINISCHE VORTRÄGE. 315—339.

A néhai Dr. Fleischer Frigyes hagyatékából az egylet könyvtárának ajándékozott nagyszámú művek jelenleg ujonnan katalogizáltatnak és az annak idején kinyomatott könyvtári jegyzék kiegészitve és összeállitva a legközelebbi közgyülésnek fog beterjesztetni.

Az egyleti műszertár a múlt évben nem gyarapodott, de a meglevő és az egyleti tagok által gyakran igénybe vett műszerek jó karban tartatnak és szükség esetében kijavittatnak.

Tudomásul vétetik.

4. **Dr. Alexander Béla** titkár által beterjesztett, az 1903-iki évre szóló költségelőirányzat a következő:

1.	Természettudományi társulat . . .	20 kor.
2.	Klinikai füzetek	8 „
3.	Orv. könyvkiadó társulat (M. Archivum)	16 „
4.	Jahrbuch für Kinderheilkunde . .	12 „
5.	Klinische Vorträge	20 „
6.	Könyvbekötés	20 „
7.	Postaköltség.	20 „
8.	Kórházi alap	100 „
9.	Museum és Röntgen-készülék . .	120 „
10.	Évkönyv pro 1903	200 „
11.	Visszafizetés à conto Röntgen-készülék	100 „
12.	Helyiség a könyvtár részére . . .	100 „
13.	Két könyvszekrény	72 „
	Összesen . .	808 kor.

Tudomásul vétetik, az előbbi határozat értelmében, magától értetődik, hogy a benne foglalt tétel a kórházi alapba történendő befizetés, mely évente 100 koronát tett ki és a tétel: visszafizetés a kórházi alapba à conto Röntgen-készülék, mely szintén 100 koronát tett ki, elesik, mert mint mondatott: a kórházi alap (a Röntgen-készülékre) részleges évi visszafizetése is, úgy hogy a kiadások összege 608 kor.-ra reducalódik (808 koronáról).

5. A tisztviselők választása kerülvén sorra, **Dr. Tátray Gergely** elnök a maga és a titkár nevében megköszöni az egyesület bizalmát, egyszersmind megkéri az egyesületet — Dr. Rottenberg

János felszólalása után, kinek törhetlen bizalma van az elnökhöz és ki ép úgy a titkár uj megválasztását ajánlja — hogy a tisztviselők választása szavazólapokkal történjen.

A tisztviselők választásához mint korelnök Dr. Schön Leo kéretett fel, a scrutiniumhoz Dr. Bartsch Gusztáv és Gréb János gyógyszerész.

Beadatott 16 szavazólap (mindegyik jelenlévő szavazott), melynek mindegyikén elnöknek Dr. Tátray Gergely, titkárnak Dr. Alexander Béla volt jelezve.

Az ujra megválasztott elnök megköszöni az egyesület ez ujra nyilványult bizalmát a titkár nevében is, mindkét tisztviselő azon lesz, hogy az egyesület ügyeit legjobb belátásuk szerint végezzék.

6. A »Szepesmegyei orvos-gyógyszerész egyesület« választott bíróságába elnök Dr. Tátray Gergely, Dr. Lorx Sándor, Dr. Alexander Béla és póttagnak Dr. Szász Ágoston küldetnek ki, ugyancsak a kerületi betegsegélyző-pénztárak által esetleg bejelentett ügyek rendezését czélzó 7 tagú bizottságba, mely alkalommal Dr. Lorx Sándor elnöklése mellett Dr. Szász Ágost rendes taggá lesz.

7. Felolvastatott a »Szepesmegyei orvos-gyógyszerész egyesület« választott bíróságának 1902. évi augusztus hó 19-én Iglón tartott üléséből származó itélet (ügy Dr. Schnitzer Rezső contra Dr. Stern Adolf) az ebből keletkező eszmecsere azt eredményezte, hogy:

Krompach község elöljáróságához átirat intéztessék az egyesület nevében, melyben Dr. Schnitzer Rezső községi orvos és halottkémnek hivatalos ténykedése — különösen a távolabb fekvő helyeken való hivatalos ténykedése megvilágittatnék a czélból, hogy méltányos dijazásban, illetőleg fuvarszolgáltatásban részesitetnék.

Ezen átiratot bizonyitvány alakjában Krompach község elöljáróságához történendő beterjesztését az elnök vállalta magára.

8. **Dr. Klein Ármin** felolvassa emlékbeszédét Dr. Perlstein Jakab felett.

9. **Dr. Tátray Gergely** felolvassa emlékbeszédét Dr. Barna Bernát felett.

10. **Dr. Alexander Béla** az »X-sugár rajzolóképességéről« tart előadást, demonstrálva 3 X-sugaras képet, melynek 2 hónapos csecsemő testének átvilágitására vonatkoznak.

11. Titkár jelenti, hogy az egyesület 1902. évi junius hó 25-én Tátra-Lomniczon kimondott megbizása folytán Dr. Greisiger Mihály és Dr. Alexander Béla meglátogatták a »Vörös klastromot« és megtekintették annak u. n. gyógyszertári szobában még meglévő berendezés részleteit és a szoba mennyezetén lévő képet, nemkülönben a gyógyszertári szoba előtt lévő helyiségben a márványból kivésett, részben befalazott mozsdóedényt; javalatos volna ezen dolgokat — mint gyógyszerészi ereklyéket — az egyesület részére megszerezni, miután pedig az eperjesi görög kathol. püspökségnek birtokát képezi, a »Vörös klastrom« okvetlen szükséges lesz Nmélt. Vályi József, eperjesi gör. kath. püspököt megkérni: volna kegyes ezen ereklyéket átengedni az egyesületnek, illetőleg megengedni, hogy az egyesület a szoba mennyezetén lévő képet a maga részére lerajzoltassa vagy lefényképeztesse, miután ezen kép levétele igen sok költséggel járna.

A egyesületi gyülés az elnököt és titkárt bizza meg a szükséges lépéseket megtenni, azaz átiratot intézni ezen ügyben a püspökséghez.

A junius hó 3-án az eperjesi püspökséghez intézett átirat következőleg hangzik: »Nagyméltóságú és főtisztelendő Püspök úr! Alólirottak, mint a »Szepesmegyei orvos-gyógyszerész egyesület« tisztviselői bátorkodunk Nagyméltóságodat tiszteletteljesen felkeresni, egyesületünk alázatos kérelmét átadva, mely következőleg szól: kegyeskedjék a »Vörös klastrom gyógyszertári szoba« fából készült állványait és asztalát, nemkülönben ezen szoba előtti helyiségben lévő kőből vésett és részben befalazott mozsdóedényt egyesületünknek átengedni a czélból: hogy nevezett tárgyak a még esetleg megtalálható gyógyszerészi eszközök edényekkel együtt egyesületünk helyiségében, mint az orvosi tudománynyal oly nagyon közel rokonságban álló gyógyszerészi tudomány reliquiái általunk kegyelettel őriztessenek; bátorkodunk ezen kérelmünket Nagyméltóságoddal annyival inkább közölni, mivel ezen érdekes és a multról szóló ereklyék — ha őrizet alá nem vétetnek — valószinüleg el fognak pusztúlni, de másrészt legyen róla meggyőződve Nagyméltóságod, hogy őrizetünk alatt meg fognak maradni, hogy tanuskodjanak a gyógyszerészi tudomány régi múltjáról, melyről tanuskodik nevezett szoba mennyezetén lévő igen érdekes kép (szerzetes lombikban lévő folyadékot nézve, a lombikot kezében tartja) is, ez utóbbira nézve oda irányúl egyesületünk kérelme: legyen megengedve, azt egyesületünk részére lerajzoltatni esetleg lefotografáltatni.

Engedje meg Nagyméltóságod, hogy azon reménynyel élhessünk, miszerint kérelmünket tekintetbe fogja venni, és hogy Nagyméltóságod a kérelmünk által elért eredményről bennünket kiértesiteni kegyes lesz. Késmárk, 1903. junius hó 3-án. Dr. Tátray Gergely, egyesületi elnök. Dr. Alexander Béla, egyesületi titkár.

11. Az egyesület 1903. évi tavaszi gyülés helyének meghatározása kerülvén sorra, Dr. Greisiger Mihály meghivása folytán Barlangliget jeleztetett annak.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök berekeszti az ülést.

K. m. f.

Dr. Alexander Béla
e. i. egyesületi jegyző.

Dr. Tátray Gergely
e. i. egyleti elnök.

Hitelesitjük:

Dr. Szász Ágoston **Dr. Greisiger M.**

A Neurasthenia intézeti kezelése.

Dr. Hammersberg Árpád (Tátra-Lomnicz).

Mélyen tisztelt kartársaim!

Egyesületünk kedves titkárának felszólitása, hogy a tátralomniczi gyógyintézet bemutatását egy kis előadással fűszerezzem, időszűke miatt ezúttal csak a Neurastheniának intézeti kezelésére óhajtok röviden kiterjeszkedni, mely betegség a physikális gyógymódokra berendezett intézetek betegforgalmának ez időszerüleg a legnagyobb százalékát képezik, amint másrészt is a Neurasthenia főleg az a betegség, a melynél a physikalis gyógymódoknak intézetbeli alkalmazása leginkább javalott.

A gőz és villany mai korszakában életmódunk a túlhajtás jellegét ölti magára úgy, hogy testi és szellemi erőinknek túlfeszitése, igényeinknek, élvezeti vágyainknak fokozott mértékben való emelkedése és az ezek kielégitésére irányuló lázas törekvéseink, igen káros befolyást gyakorolnak szervezetünkre.

A létérti küzdelemben az egyéni kiválás mindinkább nehezitve van, a szervezet munkabirása, kitartása sokkal erősebb próbára tétetik, a vágyat a gyakori csalódás váltja fel, mely akárhányszor jogosulatlan igényeket támaszt és a gyakran mindezekhez társult kicsapongó életmód, a sokszor kedvezőtlen táplálkozási viszonyok, a toxicus izgató és bóditó italokkal való mértéktelen visszaélések stb. stb. képezik okát annak, hogy az idegrendszer eme káros hatások alatt végre is működésében hanyatlani fog és kifejezésre jut ama általános kórkép, melyet a Neurastheniagyűjtőnév alatt ismerünk.

A betegség kóroktana, annak tünetei előttünk eléggé ismeretesek. Lényege általánosságban az idegrendszer gyengeségében áll, mely gyengeség majd az idegrendszer fokozott ingerlékenységében, majd gyors kimerülésében, azaz váltakozva mindkettőben nyilvánúl. A Neurasthenia tehát az idegrendszernek functionális rendellenségekre visszavezethető megbetegedése, a melynél organicus elváltozások nélkül igen sok irányú, hol a szellemi, hol az

érzési, majd a mozgási, az elválasztási, az edénybeidegzési kört illető működésbeli zavarokkal állunk szemben.

A Charcot-féle iskola a Neurasthenia kardinalis tüneteit a következőkben állitotta össze: fejfájás és fejnyomás, alvási zavarok, rachialgia és spinalis hyperaesthesia, amyosthenia, dyspepsia nervosa, a genitális rendszer zavarai; a lelki állapot zavarai: lehangoltság, ingerlékenység, félelmi érzetek, az elhatározási képesség csökkenése, szellemi munkáknál való gyors kimerülés.

Másodlagos tünetek: a szédülési érzetek, az ideges asthenopia, hyperasthesiak és paraesthesiak, fibrinalis rángások, reszketés, rövid tetanus, izomgörcsök, nyomási és neuralgiform érzések, az ideges dyspepsia bizonyos complicatiói, neurasthenias idiosynkrasiak stb. stb., — melyek már a neurasthenicus betegnél mint ilyennél fejlődnek tovább az egyes esetekben. Ezeken kivül a terhelt egyéneknél fellépő phobiakat, bizonyos isolalt görcsös állapotokat és motoricus görcsös foglalkozási neurosisokat is felsorolt az iskola, mint a neurastheniás egyénnél kifejlődhető harmadlagos tüneteket.

Müller C. F. a Neurasthenia három fokozatát különbözteti meg:

Az első osztályba sorozza azokat, a kikre az orvos csak az »ideges gyengeség« kifejezését alkalmazhatja. Akik tehát a legkisebb zörejre összerezzennek, akik már reggel fáradtan kelnek és csak napközben vagy este nyerik vissza ismét frisseségüket, akik nyugtalanúl, rosszul alusznak, fejnyomásban, szivérzékenységben, néha szédülésben szenvednek.

A második osztályba sorozza a középsúlyos eseteket, a betegek nem birnak már kellő energiával, hogy leküzdve a Neurasthenia okozta akadályokat, hivatásukat betöltsék, a kiknél phobiák lépnek fel, akiket már különféle parästhesiak, hyperästhesiak kinoznak, a kiknél az arythmia, tachycardia lép fel és a kiknél a sexuolis zavar az impotentia képét ölti fel.

A harmadik osztályba sorozza a súlyos eseteket, melyek már kétesek nem-e psychosis fejlődik ki náluk, azonkivül a nagyon gyorsan, rohammal fejlődő súlyos eseteket, melyeket »ideges gutaütésnek« nevez el Müller.

Áttérve a Neurasthenia intézeti kezelésére mint mindenkor úgy a neurasthenias betegek kezelésénél is felette nagy súlyt kell fektetnünk a psychotherapiára, értve ez alatt, hogy a betegnek a lehető legnagyobb mértékben psychicus befolyásunk alatt kell állania. Nem elég az, hogy őket csak tanácscsal lássuk el, elrendelve a gyógyalkalmazásokat, hanem szükségünk van első sorban

is betegeink feltétlen bizalmára, melyet irántuk érzett önzetlen szeretetünk, szenvedéseik, panaszaikban nyilvánitott őszinte részvétünk, odaadó, gyakran mindent feláldozó gondos ápolással szerzünk meg, hogy aztán eme drága kincset sértetlenül megőrizve, mint orvosi ténykedésünk egyik legbecsesebb talismánját megtarthassuk.

A beteg első szava is rendesen az: »dr. úr, ideges vagyok«. És itt eltérek uraim a sablonos kikérdezési medertől, nem a beteg foglalkozását, családi viszonyait, üzleti vagy egyéb személyes ügyeit bolygatom első sorban, hanem megragadom a beteg által nyujtott első fonalat, panaszainál kezdem a kikérdezést, úgy hogy egyenkint rátérve a betegség tüneteire, állapitom meg az ezek után kidomborodó kórképet, kérdéseimet mindenkor akként vezetve, hogy a beteg is tudatára ébredjen annak, miszerint szenvedéseinek minden egyes mozzanata előttem ismeretessé lett . . Személye iránt a legkifejezettebb jóindulatot, betegsége iránt a legnagyobb részvétet nyilvánitva, tudakoljuk ki továbbá most már családi, üzleti viszonyait, foglalkozását, életmódját stb., amikor is a beteg tapasztalva, hogy szenvedései kellő méltatásban részesültek, legtöbbször legintimebb ügyeit is feltárja előttünk és ekkor már kezünkben van a mód, hogy önbizalmát növeljük, akaraterejét erősitsük, mely két tényező gyógyitásának alapköve, egyik legfőbb feltétele.

Mindehez uraim, csakis az intézeti kezelés nyújthat bő alkalmat. Szorosan vett rendelő órát nem tartok, amiről felvilágositom betegeimet is, felhatalmazva őket, hogy velem szükség szerint a nap bármely szakában érintkezhessenek. Nem kis fontossággal bir tehát, ha az orvosi lakás és rendelő szoba a gyógyintézetben foglal helyet, mert annak kivitele, hogy betegeinkkel a nap bármely órájában consultálhassunk csak ekképen lehetséges. Hogy ily kezelés mellett az orvosnak mily nagy önmérsékletre van szüksége, a türelem mily erős megpróbáltatásain megy néha keresztül, azt definiálnom talán szükségtelen, de erős meggyőződésem, hogy csakis igy és nem másképen vehetjük kezelésbe idegbetegeinket.

A második, subjectiv hatását tekintve azonban az első helyen álló módja a neurastheniás beteg kezelésének a hydriaticus kezelés.

Az idegbetegségek hydrotherapiája főleg az utóbbi évtizedekben fejlődött ki oly mértékben, hogy jelenleg már minden módozatában alkalmazkodva a betegség alapokaihoz és tüneteihez, immár mint positiv tudomány áll rendelkezésünkre. Intézetünk e

tekintetben nálunk korszakalkotónak tekinthető, mert első volt, mely kezdettől fogva a szigorúan tudományos physiologicus alapon állva, az idegbetegségek gyógykezelése terén elhagyta az addig alkalmazásban volt túlhideg gyógyműveleteket, az egész kezelés menetét az idegnyugtató, langyosmeleg gyógykezelés alapjára fektette. A betegeket ugyan hidegviz-gyógyintézetbe küldik most is, hol azonban hideg vizet már alig alkalmazunk.

A betegekkel legtöbbnyire naponta kétszer végeztetem a gyógyműveleteket. A reggeli órákban veszik a nagyobb, délután pedig a kisebb gyógyprocedurákat; mindenkor pedig a csak néhány hőfoknyi különbözeteken alapuló, sokszor váltakozó hőmérsékletü gyógykezelést alkalmazom.

Igen fontos a kezeléseknél a hőfok megválasztása; mértékül az idegrendszer reflexingerlékenységi foka képezi az alapot. A hőfok megválasztása természetesen ekként individuális kell hogy legyen, de általánosságban mondva idegbetegeknél, főleg a fürdőproceduráknál a két végső hatást a 18 és 28 °R közzé helyezzem. Túlmeleg izzasztó procedurákat, tehát forró fürdőket, gőzszekrényt, villany-fényfürdőket stb. a neurasteniás betegnél ne alkalmazzunk, mert ezek daczára az utána alkalmazott nyugtató fürdőknek, a betegeket elbágyasztják, gyöngítik. Ép igy vagyunk a túlhideg vizkezeléssel is, mely körülmény ép úgy ellentmond az idegbetegek gyógykezelésének.

Az itt bemutatott gőzszekrényeket tehát neurastheniás betegeknél mint contraindicált kezelést ne alkalmazzuk. De az ideggyenge betegek gyakran állanak elő oly panaszokkal is, hol a gőznek tonisáló vagy oszlató hatása indicalttá lesz, localizált alakban használva. Igy idegesek izomcsúzánál, azok izületi csúzos lobjánál, cervicobrachial, intercostal neuralgiaknál, a csúzos neuritis vagy perineuritis ischiadicanál, a heveny és jelentékeny fájdalmakkal járó myalgia rheumaticanál, mint torticollis hunbago stb., egyes chronicus izzadmányoknál, különösen azok organisált alakjainál, hol czélunk activ hypeaemiát idézni elő, kitünő eredménynyel alkalmazzuk a gőzzuhanyt.

A neurastheniás betegek ezenkivül gyakran panaszkodnak egy pontnak többé kevésbé állandó fájdalmáról, mely pont néha csak egy izom, máskor egy idegnek felel meg, sokszor pedig visceralis fájdalom jellegével bír a szív, a máj, a lép, a gyomor vagy colon tájékának valamely pontján. Ezen fájdalmak többnyire nem vehemensek, néha csak nyomásszerüek és inkább tartós voltuknál fogva irritalnak; ilyen egyes pontokon fellépő algiak, különösen

alkalmas mediumok a gőzzuhany alkalmazására, melynek intensiv fájdalomcsillapitó hatása van. A kar-, láb- vagy az ülőgőzszekrény is, hol a gőz hatása ép úgy localisálva van, gyakran jön ily esetekben alkalmazásba.

Egy általános hydriaticus kezelés a neurastheniás betegeknél a félfürdők rendelése. Intézeti félfürdő kádjaink mintája felette alkalmas e czélra. A kádak fejfelé eső vége dűlt, úgy hogy a beteg kényelmesen hanyat fekhet benne, a kád alacsony, a fürdőszolga által minden oldalról könnyen hozzáférhető. A félfürdőket kétszeri lehűtéssel alkalmazom, rendesen 26 °R.-el kezdve, a melyben a test frottirozva lesz, az első körülbelől 1—2 foknyi lehűtés öntözéssel van kapcsolatban, a második ugyanily fokig menő pedig ismét az egész test gyors frottirozásával. Ott, ahol a betegek túlérzékenységüknél fogva még a frottirozást is eleinte nehezen tűrik, rendelem a félfürdőkkel felváltva a törzsfürdőket, mely langyosmeleg vizével több perczig használva nyugtatólag hat a szervezetre. 20 °R. alól fürdőt neurastheniás betegnél nem alkalmaztatok. Acut izgalmak esetében 28 °R. teli fürdők vannak indicálva.

A reggeli órákban a félfürdőket megelőzőleg vagy egész testbeni masszást vagy pedig gőzpakkolást alkalmazunk. A masszase főleg mint enyhe izomgyúrás lesz egész testben aplicálva, még pedig szappanos vizzel történőleg, mely a bőr porusait nem dugaszolja el mint a zsiradék, sőt éppen ellenkezőleg azokat még jobban nyitva tartja. A masszás emeli az általános anyagcserét, kitünő szer az idegvégződések edzésére, javitja a vérelosztódást, a köztakaró és az elrenyhült izmok táplálkozását stb.

A gőzpakkolásokat (Dampfeinpackung) talán én alkalmazom egyedül a hazai gyógyintézetek közt, mint tapasztalatom szerint egyikét a legjobb gyógyműveleteknek. Ezek kivitele a következő: Az ágyra lesz teritve a nagy gyapjú pokrócz, erre jön a 22—24 R.° vizbe mártott, nem túlságosan kicsavart lepedő és egy ugyan abba a vizbe mártott törülköző, melylyel a mellkas vétetik körül, mivel különben a karok miatt a hónalj és a mellkasnak hónalj felőli részlete, tisztán a nagy lepedővel nem burkolható be teljesen. A beteg kinyújtott helyzetben, testhez fektetett karokkal lesz a lepedőbe beburkolva, melyhez két oldalt 4—4 és a talpakhoz 1, tehát összesen 9 drb, 44 °R. vizzel megtöltött, külön e czélra készitett agyagkorsó lesz, közvetlenül a vizes lepedővel érintkezésben alkalmazva. Ezen műveletnél a vizes lepedő a meleg korsókkal érintkezve enyhe gőzt (dunstot) fejt ki, felmelegitve a lepedőt, a neurastheniás betegeknél megszabott idő alatt, legfeljebb 28—29 R.°-ra. Ezen pakkolásnak kellemesen megnyugtató, csillapitó, álmothozó hatása van, főleg a perifericus idegekre gyakorolt tonisáló hatásuk következtében. Alkalmazásuk ideje individuális, azaz tekintettel arra, hogy a neurastheniás beteget sem izzasztani, sem heviteni nem szabad, legtöbbnyire csak 35—45 perczig, azaz egy órán belől lesz applicálva. Kitünő gyógyművelet a neurastheniások rheumaticus bántalmainál is, valamint oly rheumaticusoknál, ahol a sziv is meg van támadva, ahol tehát a gőzszekrények rendelése contraindicált. A mesterségesen felmelegitett lepedő és a rossz hővezető gyapjutakaró alól, a beteg mindenkor kellemesen átmelegedve kerül a fürdőbe, miután pedig a test hője emelkedett, a fürdővizének sem szabad a test hőjéhez viszonyitva hidegebbnek lennie, azaz ez valamivel még melegebben lesz alkalmazva, mint a rendes körülmények közt vett fürdő. Betegeim ezen kezelést majdnem kivétel nélkül igen jól tűrik, úgy hogy még jobban szeretik a masszásnál is.

Általánosságban alkalmazom a neurastheniás betegeknél a hátgerincz-villlanyozást, melynek czélja az ideggyököknek jobb energiára, táplálásra ösztönzése, gyakran masszás helyett pedig az egész testbeli villanyos masszást. A hátgerincz villanyozását is egy villanyos masszás hengerrel, faradizált árammal végzem. A henger két oldala a két pólus, közepe egy ebolit réteggel van elszigetelve, a hengerből tehát folytonos kisugárzással megy át az áram a testbe, ott ahol azzal érintkezésbe jut. Ezen készülékek alkalmazását a kartársaknak csak a legmelegebben ajánlhatom. A galvanizatiót és franklinizatiót túl erősnek tartom neurastheniás betegek kezelésénél, ellentétben a faradizálással, ahol a secundär tekercs distantiáját legalább mérlegelni tudom.

A kezelések menetében a villanyozást felváltva igen jó eredménynyel alkalmazzuk még a gerinczoszlop zuhanyozását is, a melyre a váltakozó hőmérsékletre berendezett skót zuhanykészüléket alkalmazom. A hőfokok váltakozása itt is korlátolt, csak néhány foknyi különbözeteken alapuló. Ennek czélja szintúgy megedzeni az idegrendszert, az idegduczokat és sejteket jobb táplálásra ösztönözni.

A skót zuhany különben is nagy szerepet játszik a hydriaticus kezeléseknél. Neurastheniás betegek közt igen sokan szenvednek ideges dispepsiában, a hasi szervek főleg a belek atoniás állapotában; ilyeneknél a villanyos masszással, a gőzzuhanynyal és a speciális altesti gymnasticával kapcsolatban, nagy szerepe van a skót zuhanyozásnak. Utóbbi esetekben jön alkalmazásba a Win-

ternitz-féle hydraulicus masszás is, a mely egy e czélra szerkesztett kád segélyével történik. A kád akként van szerkesztve, hogy a beteg felpolczolt térdekkel, tehát ellazult hasfallal fekszik a kádban, mely telifürdő alakjában langyosmeleg vizzel lesz megtöltve. A hastájnak megfelelőleg egy 4 lapátú, forgatható vizi kerék süllyed a kád vizébe, mely működésbe hozva, hullámot ver a hasfalra, ezt a hasi szervekkel együtt rázó mozgásba hozva.

Visszatérve a skót zuhanyhoz, ezen utóbbi gyógyműveletet használom még az agy vérszegénységénél, csak igen rövid ideig temperált vizzel alkalmazva, hogy az agyat vérdúsabbá tegyen; hosszan vagy túlhideg vizzel ezt applicálni nem szabad, mert különben ezzel éppen ellenkezőleg még vérszegényebbé tehetnők az agyat. A neurastheniás betegek igen gyakran szenvednek hideg extremitásokban, melynek oka a véredények rendellenes vasomotoricus beidegzése. Ilyen esetekben is a skót zuhany alkalmazása felette indicált, felváltva a végtagoknak erősebb frottirozásával, közbevetve gyakran ép úgy a gőzzuhany alkalmazását is.

Arythmia és tachicardia eseteiben, ép úgy angio-neuroticus állapotoknál, midőn a fej vagy a mellkasi szervek felé vértódulások történnek, igen jó eredménynyel rendeljük az ülőfürdőket, melynek a reactióban való véredény tágulás folytán van kitünő hatása. De használjuk ezeket mindazon esetekben, a hol a hasi szervek működésére akarunk speciális irányban hatni, mint pl. a neurastheniások dispepsiánál.

Még a napfürdőknek is tapasztalatom szerint kitünő hatása van a neurastheniás beteg gyógykezelésénél. A napsugaraknak valószinüleg egy általános gyenge electricus hatása is van szervezetünkre. Itt a betegek lemeztelenitett testtel feküsznek a napon és csak a fej van védve egy e czélra szerkesztett faalkotmánynyal. A kellemes átmelegedés után mindenkor neurastheniásoknál a langyosmeleg félfürdőket alkalmazom.

A hydriaticus kezelést betetőzi a gyógygymnastica használata. Betegeim a reggeli gyógykezelések után tornáznak. Tornaszereink akként vannak összeállitva, hogy az egész test izmai külön izomcsoportokban is működtethetők. Neurastheniás betegeimet egész testben tornáztatom, természetesen kellő ellenőrzés mellett, individualizálva az egyes tornagyakorlatokat. A főczél, a beteget soha ki nem fárasztani, nálam játszva tornáznak.

A gyógygymnastica nemcsak hogy az izomrendszert erősiti, nemcsak hogy szabályozza a vérelosztódást, hanem erősiti egy-

úttal az idegrendszert is, jobb táplálásra ösztönözve az egész szervezetet.

Utoljára emlitem, bár szintúgy felette fontosnak tartva, a neurastheniások diäteticus kezelését. A tejkúrát idegbetegeimnek általánosságban melegen ajánlom, de elvonom tőlük a kávé, thea, szeszes italok és erősen fűszerezett ételek élvezetét, ép úgy a dohányzást, mely utóbbiak mértéktelen élvezete már sok szervezetet tett ideggyengévé.

Ezekben számoltam be mélyen tisztelt kartársaim azon gyógyműveletekről, melyekkel egy oly fontos és sajnos, nagy mérvben elterjedt betegség gyógyitása terén működöm; imár nincs más hátra, mint egész szivem melegével megköszönni azt a látogatást, melylyel intézetünket a napon megtisztelni kegyeskedtek.

A physikalis gyógymódokról.

Dr. Fái Mátyás Miklós (Uj-Tátrafüred).

Tisztelt Közgyülés!

A midőn jelen előadás megtartására vállalkozom, teszem azt azon kötelességérzetemből kifolyólag, mely engem, mint a szepesmegyei orvos- és gyógyszerész egylet egyik szerény tagját ezen egyesület iránt érzett tiszteletem kinyilvánitására kötelez.

Ezen tiszteletre méltó egyesület tudományos munkálkodásai révén az összes vidéki tudományos egyesületek között előkelő helyet vivott ki és a tudományok művelése iránt fogékony, a haladást éberül figyeli, miért is örömmel vettem a vezetőség szives felszólitását ezen előadás megtartására, mely hivatva lesz az orvostudomány mai modern irányzatát ismertetni, megvilágitani és beható tudományos megbeszéléshez, megvitatáshoz hozzáférhetővé tenni. Ha a kitüzött czélt sikerülni fog elérnem, akkor szerény munkámmal teljesen meg leszek elégedve!

Most pedig, tisztelt közgyülés, engedjék meg, hogy áttérhessek előadásom tulajdonképeni tárgyára, a physikalis gyógymódok ismertetésére.

* * *

A ki figyelemmel kiséri az orvostudomány haladását — a mi bizony a megjelenő szakmunkák óriási számánál és rengeteg sok folyóiratnál fogva roppant nehéz, quasi lehetetlen —, bizonyára észrevette és feltünt neki, hogy ujabban a chemiai agensek vulgo gyógyszerek rovására mindinkább a természetben rejlő physikalis erők alkalmazása lép előtérbe. Eddig a physikalis erőket mint gyógyhatányokat a gyógyitás terén negligálták vagy alig alkalmazták, manapság ellenben a chemiai szerek mellett már ezek is előtérbe és alkalmazásba kerültek. Látjuk, hogy a modern orvos ma már nem csak a betegséget curálja, hanem magát a patienst. Látjuk, hogy a modern orvos ma már nem csak recepttel gyógyit s nem csak a betegség ellen ir irt, hanem teljes

gyógytervet készit, mely kiterjeszkedik a beteg egész életmódjára. Irányitja a beteg magatartását, helyes és czélszerű életre tanitja, szóval oktat és tanit, nevel és felvilágosit, mi által jövendő betegségek bekövetkezését megelőzi, szóval praeventive jár el, mely az egészség megóvását eredményezi.

Az orvostudomány halad. — Szükebb munka köréből magasabb látókörbe helyezkedik. Feladatának magaslatához közeledik! — Az orvostudomány a gyógyitásnál ma már a természetben rejlő összes erőket uralja. A kémiai, a physikai erőket, gyógyit fénynyel, levegővel, klimával, vizzel, gőzzel, elektromossággal, hideggel, meleggel. Számol a meteorologiai tényczőkkel. Alkalmazza az állat-, növény- és ásványország különböző egyedeit gyógyhatányok gyanánt, sőt azoknak egyes alkatrészeit, vért, savót, mirigyet, vasat, fehérjét stb., de nem csak az exogén anyagokat, hanem felhasználja magának a beteg egyénnek saját endogén védelmi eszközeit, hogy ezek együttes működésével vessen véget a korokozó csiroknak és paralysálja a megtörtént fertőzést.

Gyógyit sűritett, ritkitott levegővel, a táplálék czélszerű előirásával, a különböző diaetával, a testmozgások szabatos körülirásával és adagolásával, sétával és pihenéssel, gymnastikával, massageval, suggestióval, kedélyre hatással (psychotherapia) a betegápolás körében napról-napra felmerülő ujabb és czélszerűbb berendezésekkel, kényelmes fekhelyekkel, tisztasággal, asepsissel stb., melyek a „hypurgia" név alatt foglaltatnak össze.

A patikai szerek mellett ma már az ordinálásnál a vizpárnák, légpárnák, a termophorcompressek, mesterséges concentrált tápszerek, somatose, nutrose, plasmon, Puro, Eucasin, húskivonatok, hús-, tej- s növényi fehérje-készitmények számtalan formái, az aleuronat-mandulakenyér, saccharin, Graham-kenyér stb. stb., fango, iszap, forró légzuhanyok, fényfürdők, vörös fénysugarak mind alkalmaztatásba kerülnek. A betegeket külön intézetekbe, sanatoriumokba küldik. Mindenféle betegség ellen külön specialis intézetek állittatnak fel s ott mind ezen tényezők együttes hatásával a betegek gyógyulnak. Vannak üdülőhelyek reconvalescensek részére, claggottaknak, szülőnőknek, idegbajosoknak, alkoholistáknak, diaeteticus gyógyintézetek anyagcserezavarokban szenvedőknek, tüdőbajosoknak, szivbajosoknak stb. stb.

Ezek mind uj dolgok, az orvosi tudomány körében felmerülő uj vivmányok, a melyeket a humanismus apostolai, a gyakorló orvosok, kik az élet göröngyös útjain fáradhatatlan buzgalommal és kitartással éjjel és nappal, gyakran étlen szomjan saját

testi épségük feláldozásával folyton munkában beteg embertársaik egészségeért fáradozva, maguk előtt mindég az élet legkellemetlenebb episodjait, a betegséget, a szenvedést, a szerencsétlenséget, különböző katasztrophákat látják, — nem lévén rá physikai idejük, nem képesek folyton figyelemmel kisérni.

Már pedig az a tudomány, a mit egyetemi éveik alatt magukba szivtak, ma már a folytonosan haladó tudomány mellett nem elegendő, s épen azért szükségesnek és hézagpótlónak tartom, ha az annak idején tanultakat kissé felfrissitem s a modern, tudományos áramlattal kapcsolatba hozom. Hogy ezt megtehessem, czélszerűnek vélem egy rövid összefoglalásba venni a mult század orvostudományának fejlődését s annak kapcsán adni elő themámat, hogy fejlődésének szükségszerűsége kellően kidomborodjék.

* * *

A mult század elején az orvostudomány a franczia forradalom által európaszerte előidézett rázkódtatások folytán gyenge lábon állott. Az addigi tudományos kutatások eredményei hitelüket vesztették. Az egyenlőség jelszava az autoritást megszüntette s az uj szabad, előitélet mentes tudományos vizsgálatok és kutatások indultak meg. A természettudományok, physika, chemia, mathematika, physiologia, anatomia, pathologia s sötét tespedésből hihetetlen gyorsasággal tudományokká fejlődtek és ezek vezérlete mellett lassanként az orvosi gyógytudomány is lábrakapott.

Ezen időkig az orvostudomány teljesen a naturphilosophia karjaiban volt fogva tartva. Mindent rendszerbe foglaltak. A therapiára nézve azonban ez kedvezőtlen hatással volt. Ezen időben a Brown-féle (Erregungstherapie) volt divatban és a Brouesais által inaugurált és tanitványa Bouillard által forgalomba hozott érvágás lett általánossá.

1833-ban Müller Johannes korszakalkotó physiologiája és Schönlein Joh. Lukács exact klinikai vizsgálatai uj tudományos alapra fektették az egész orvostudományt s itt kezdődik tulajdonképen az észszerű orvoslás korszaka. Bécsben a hires leydeni professor Boerhave tanitványai van Sivieten és de Haen felállitották az orvoslás szabályait, melyek sok esetben még ma is irányadók s a bécsi iskolát világhirűvé tették. A hallgatódzás (Laennec) és kopogtatás (Auenbrugger, Covisart) feltalálásával, a rendszeres hőmérésekkel, a klinikai mikroskopiával és vegyi vizsgálatokkal mindinkább fejlődött a diagnostica s olyan elmék, mint Skoda és Rokitanszky a bécsi

iskolát ujra felvirágoztatták, melyet nemsokára megközelitett a berlini iskola is Traube, Frerichs, Virchow, du Bois-Reymond munkálatai folytán.

A kórboncztan Rokitanszky és Virchow alatt fejlődésnek indult, mi jótékony hatást gyakorolt a klinikai munkálkodásra is. Kifejlődött az »organicismus« tana, mely rendszerbe foglalta a betegségeket a megbetegedett szervek szerint (agy-, szív-, csont-megbetegedések stb.), melyből aztán kifejlődött a localis diagnosis, a beteg szervek diagnosticája és ezzel a rendszeres orvosi physikalis vizsgálati eljárások. De a belgyógyászat terén történő haladás fellenditette a többi specialis szakokat is, Helmholtz szemtükre, Türck és Csermak gégetükre kifejlesztette az ophthalmologiát és laryngokopiát. Ezt követték a többi vizsgálati eljárások a mikroskopiai, vegyi, elektromos vizsgálatok.

Az ekként felszaporodott tudomány továbbvitelére kifejlődött a specialis szakmüvelés és a specialisták tábora a 60-as évek óta. Ez időtájt a sebészet is megindult — eddig vallásos tekintetek és az egyházi tilalom korlátozta a véres beavatkozást. Hogy ma már hol tart, az mindnyájunk előtt ismeretes. Az utolsó 2 évtizedben a technica fejlődésével párhuzamosan a bacteriologia tartotta bevonulását, felfedezték a különféle bacillusokat s mikroorganismusokat, melyeknek betegségnemző, fertőző természete lett exact vizsgálatokkal bebizonyitva. Jenner, Pasteur, Lister, Semmelweis, Pettenkoffer, Koch, Behring, Roux, Marmorek, Haffkine, Ehrlich, Laveran stb. azok a kimagasló férfiak, kiknek alapvető munkái megteremtették ez irányt s uj alapra fektették az egész orvostudományt, főleg az utolsó 2 évtizedben.

Legujabban 3—4 év óta a physikalis chemia, az az alap, a melyen az egyes biologicus és pathologicus folyamaton magyarázatát keresik, a melyre Van t'Hoff és Ostwald chemicusok tudományos buvárlatai alapján hazánkfia Korányi Sándor helyezkedett először és vezetett be a klinikai vizsgálatok és kutatások sorába és a mely irány most tartja fényes bevonulását.

A mint ezen hézagosan, vázlatosan ismertett fejlődésmenettől is látható, orvostudományunk még mindig csak tudomány, mely napról-napra halad, nagyobbodik és még mindig nincs teljes tetőpontján, még nem érte el a tökéletesség legfelsőbb fokát. Hiszen még vannak az emberi testben egyes szervek, a melyeknek czélját még nem ismerjük teljesen, még vannak egyes élet-

folyamatok, a melyekbe még nem nyertünk bepillantást, a melyeket még az ismeretlenség homályos fátyola takar. A pajzsmirigy, mellékvese glandula pinealis stb. működését pl. a »secretio interna« név alatt még csak most kutatják. A finomabb agyműködések még szintén ismeretlenek előttünk.

Igen természetes tehát, ha a therapia sem érte el azt a fokot, melyet fontosságánál fogva megérdemel.

De hiszen ez nem is csoda, ha végigtekintjük annak fejlődését. Az a sok balhit és téves felfogás, mely az orvostudomány fejlődésénél köztudattá vált, téves tanokat, téves gyógyitó eljárásokat és módokat egész sectákat létesitettek, a melyekből csak nehezen sikerült a kiút, a kibontakozás.

Az érvágás rémuralmán kivül sokáig virágzott a homeopathia (Hahnemann 1755—1843), mely helytelen alapon felépülve itt-ott még ma is előfordul. A Rademacher-féle tapasztalati gyógymód az 50-es években sok orvost hóditott meg. Sokáig divott a »Mesmerismus«, az állati delejesség, a mysticismus iránt mindig fogékony közönség által felkapatva s akkor élték a csodadoktorok és javasasszonyok az aranyjuezi napokat. Főleg a főúri körök pártolták.

A mult század elején lendült fel a hydrotherapia is, melyet a genialis Priessnitz laikus létére szokatlan ügyességgel honositott meg a therapiában. A közönség rajongott érte és vakon bizott benne. Pedig már a régi rómaiak idejében az akkori orvosok használták, de ez időtájt teljesen megligálták az orvosok.

Mind ezen irányzatok nagyon megnehezitették a gondolkozó orvosok helyzetét s nagy ür tátongott az orvosi tudomány és orvosi praxis közt.

A fejlődő orvostudománynyal nem tudott lépést tartani a therapia. Egynéhány gyógyszer volt az összes gyógykincs, és úgy természetesnek tünik fel, hogy a szigorú kritika, mely a tudományos gondolkodás folytán kifejlődött, megteremtette a therapiában a nihilismust. Ekkor mondta Dietl: »Es gibt keine wirklichen Therapeuten, es gibt nur glückliche Aerzte.« Natura sanat, medicus curat«. Mindenki csak a betegséget kereste — a beteget tekintetbe sem véve — csak a pontos diagnosisra törekedtek és specificus szerek után sóvárogtak.

Már-már tetőpontjára hágott a nihilismus, a midőn Lister felfedezésével az antisepsissel elért kitünő gyógyeredményekkel a sebészet fellenditését meginditotta. Ez aztán uj életet hozott az egész therapiába. Orvosegyletek alakultak, a therapeuticus

eljárásokat megvitatták s a legjobbjaink állottak e mozgalom élére. A gyógyszeripar fellendült, a vegyi gyárak altatószereket, lázellenes szereket producáltak s ezek még ma is napról-napra több és ujabb készitményeket hoznak forgalomba, a melyek az orvosi gyakorlatban nagy szolgálatokat tesznek.

Azonban ma már úgy a publikum, mint az orvosok között csökkent a gyógyszerekbeni bizodalom s hovatovább szaporodik azoknak a száma, kik a gyógyszer nélküli kezelést követelik.

Annyi tény, hogy kizárólagosan gyógyszerrel ma már nem gyógyithatunk. Ma a bizalom diaeteticus-physikalis gyógymódok felé irányul.

A közelmultban a bakteriologia fejlődésével párhuzamosan megindult a serumtherapia, az antitoxin-therapia, a bakteriotherapia, mely ma még a fejlődés stádiumát éli s az eddig elért eredmények nyomán vérmes reményeket fűzünk hozzá. Nem csekélyebb várakozással vagyunk eltelve az opotherapia vagy organotherapia irányában sem. Az állati szervek, mirigyek szövetnedvei, spernim, thyrojodin, cerebrine, medulline, ovarine, és utóbbi mind jól beváltak. Brown-Ségnard kezdte s a secretio interna tanával párhuzamosan növekedett. Azonban ez utóbb emlitett therapenticus beavatkozások még nem lettek teljesen általánossá, csak a difteriaellenes serum és lassú anyagcserénél, elhizásnál a thyrojodin, a többi még a további kisérletezés stádiumát éli. Mindezen eljárások mutatják, hogy most a therapia csillaga ragyog az orvostudomány egén. Most abban a korszakban élünk, a midőn a kutatások, buvárlatok a gyógyeredmények elérésére törekednek. Napról-napra ujabb gyógykezelési eljárások merülnek fel.

Az exact anyagcsere-vizsgálatok hiven tükrözik vissza a szervezetben, végbemenő életfolyamatokat s érzékeny bilanz alakjában tudomást szerzünk a legkisebb eltérésről is, melyet betegség vagy gyógyszer létesitett. Ily módon jutottunk abba a helyzetbe, hogy ma reális, szigorú kritikával mondhatunk véleményt egy-egy gyógyszer értéke felől. S ez a kritika — valljuk be őszintén — nem kedvez a legtöbb gyógyszernek. A causalis therapia nem sok hasznot lát egyikből sem, pedig ezerszámra gyártják az uj szereket. A symptomatikus therapia ellenben örömmel fogadja, mert haszonnal tudja értékesiteni.

De vajjon melyik orvos óhajtja ma a symptomatikus therapiát!?

A dudva módra szaporodó gyógyszerek közül egyedül a

mesterséges tápszerek azok, a melyek objectiv kritikával is reális értékűnek bizonyultak. A concentrált tápszerek — legyen az hús fehérje, növényi fehéje vagy tej fehérje — az exact anyagcserevizsgálatoknál is beváltak. De ez már a táplálkozási gyógymód körébe esik, mely már a physikalis-diaetetikus gyógymódok közt foglal helyet. Ez az a gyógymód, mely ma a theoriával foglalkozó s gondolkodó orvosok bizalmát birja; ez az a gyógymód, mely causaliter a legczélszerűbben adaptálható, melylyel legjobb eredményeket tudunk elérni, mely az intelligens közönség bizalmát is birja.

A physikalis therapia nem mondható egészen ujnak, mert hisz már a legrégibb időkben is használatban volt. A régi rómaiak és görögök gyógykezelésében már előfordult. Hippokrates idejében már használták a klimatikus kurákat, a bedörzsöléseket, kenőkurákat. A gymnasztika is fontos szerepet játszott a régiek testi nevelésénél. A vizgyógyászat is jó hirnek örvendett, a mióta ezen kezelési eljárással Augustus császár egészségét visszanyerte s e téren háziorvosa Musa elévülhetetlen érdemeket szerzett. Azonban a középkori tespedési időszakban feledésbe kerültek s csak a 19-ik század elején lett egyes ága felkarolva, mint az elektrotherapia Magendie, Duchenne és Remak által s a vizgyógyászat, fürdőkurák, Priessnitz és követői által.

Nagy lendületet ezen gyógyeljárásoknak azonban csak Leyden berlini professor adott, ki 1897-ben szállott érdekében sikra. Ő első sorban a diätotherapiára hivta fel a figyelmet s könyvet is irt róla, majd iskolája oly szorgalommal és munkakedvvel fogott ezen gyógymódok tudományos műveléséhez és népszerűsitéséhez, hogy ma már igen terjedelmes irodalom áll belőle rendelkezésünkre és egész tudományos szakká lett kiépitve.

Az úgynevezett természetes gyógymódok, melyek tapasztalati alapon virultak fel Kneipp, Rickli, Lahmann útján; be lettek vezetve a klinikai gyógykezelésbe és tudományos alapon lettek fejlesztve, úgy hogy a legobjectivebb kritika előtt is megállja helyét. Több szakra oszlott, melyek mindegyikének megvannak a lelkes művelői. Sőt megjelent róla a folyó években egy igen kitünő, többkötetes kézikönyv is Goldscheider és Jacob szerkesztésében, melynek az általános részt tárgyaló első két részből álló kötete következő szakokra oszlik: I. Klimatotherapia. II. Havasi tartózkodás (Höhenlufttherapie). III. Pneumatotherapia. IV. Inhalatiós therapia. V. Balneo-therapia (fürdőgyógymód). VI. Thalassotherapia (tengeri gyógymód), VII. Hydro-

therapia (vizgyógymód). VIII. Thermotherapia (hőgyógyászat). IX. Massage. X. Gymnastika. XI. Mechanicus Orthopädia. XII. Elektrotherapia. XIII. Fénytherapia.

A részletes részben a II-ik kötettől kezdve az egyes betegségek physikalis gyógyitásmódjára vannak tárgyalva, vagyis a combinált physikalis gyógyeljárások.

E rövid előadás keretében nem akarok részletekbe bocsátkozni, elegendőnek tartom, ha csak rájok utalok. Minden szak előbb a physiologiával, majd a methodikával foglalkozik.

Azonban kiemelendőnek tartom pl. a gymnastika különböző fajtáinál a gyakorlási gyógyeljárást (Uebungstherapie), melyet Frenkel svájczi orvos honositott meg tabes dorsalisnál, a midőn az ataxiás beteget bizonyos koordinált műveletekre gyakorlás útján betanitja. Ilyen műveletek pl. egyenes vonalon járás, fordulások, álló, ülő, fekvő helyzetben bizonyos rajzok szerint előirt és begyakorolt mozgások. Ez az úgynevezett compensáló gyakorlási gyógymód. Van még előkészitő és gátló gyakorlási gyógymód (Bahnende und hemmende Uebungstherapie). Előbbi abban áll, hogy paraplegiás vagy hemiplegiás esetekben — fentartvák a központi akaraterőt — az idegelfajulást gyakorlatok művelése által megakadályozzuk s igy gyorsabb gyógyulást létesithetünk. Ilyen gyakorlatok az egészséges taggal végeztetnek s a másik igyekszik vele együttmozogni vagy utánzás által vagy elektromos procedurák útján a beteg testrész részt vehet a gyakorlatokban.

A gátló gyakorlási gyógymód ennek az ellenkezője. Pl.: choreánál, Athetosisnál. Itt a motoricus idegpályák túlműködését kell erős akaraterővel, nagy figyelemmel esetleg homokfürdőben végzett mozgási gyakorlatok által leszoritani.

A fénygyógyászat köréből, mely Finsen a Nobeldij nyertesének nevéhez fűződik, meg kell emlitenem, hogy a fénysugarak, a hősugarak és vegyi sugarak külön-külön alkalmaztatnak therapenticus czélokra. A spektrum szinei közül hősugarak a vörös és in fra vörös; fénysugarak a sárga és zöld, és vegyi sugarak a legnagyobb töréssel biró kék, violett és ultraviolett sugarak.

Eddig csak a napfürdők, légfürdők vagy levegőfürdők, elektromos fényfürdők, izzó és ivlámpákkal voltak használatban, a localis fénykezelést azonban Finsen volt szerencsés megoldani 1895-ben Kopenhágában. Ő ugyanis Buchner és Geisler tapasztalatai nyomán haladva — ismerve a nap bakteriumölő hatását —,

a nap- és villanyfény erejét tükrökkel és gyűjtőlencsékkel kezdte nagyobbitani, concentrálni és therapeutice kihasználni. A vörös és narancsvörös hősugarakat, melyek a testre elviselhetetlenekké váltak s melyeknek nincs is baktericid hatása — kizárta, úgy hogy csupán az ultraviolett sugarak (vegyisugarak) jöttek alkalmazásba elmés fénygyűjtő készülékkel. Igy sikerült Finsennek több száz lupus-esetet teljesen kigyógyitani a vörös fénynyel, sőt himlőbetegeket és egyéb exanthemás betegeket is.

De tovább nem akarom becses türelmüket igénybe venni, hiszen teljesen úgy sem merithetem ki tárgyamat. Izletitőül mutattam be belőle néhány ujabb gyógyeljárást s felhivtam reá a figyelmet, s ha valaki kedvet kapott tanulmányozásához, örömmel fogom látni.

Tisztelt közgyülés! Ez a jövő zenéje! Ez fog most uralomra kerülni. Specificus szereket feltalálni minden betegség ellen jó volna, de ez csak utópia. Ma gyógytervvel dolgozunk, igénybe véve az összes segédtényezőket s igy tudunk sikeres gyógyeredményeket elérni. Ezen alapulnak az összes sanatoriumi és intézeti kezelések. A physikalis therapia korunk legujabb magzata, mely hirtelen növéssel egyszerre lett nagygyá, gyorsan nőtt fel. Jó kezekben van, jól táplálkozik s igy remélhető, hogy nem lesz csenevészszé s nem fog elsorvadni. Vederemo!

Szepesvármegye közegészségügyi viszonya az 1901-ik évben.

Dr. Lorx Sándor.

Igen tisztelt Kar- és Tagtárs urak! Megfelelve közgyülésünk egyik régi határozatának, kötelességem volna egy általános jelentést bemutatni a múlt évi közegészségi viszonyokról.

Az általános évi jelentéseket beszüntette az 1898. évi 120528. számú b. ü. miniszteri rendelet s igy csak azon adatokat mutathatom be, melyek hivatalból rendelkezésemre állanak és melyek az észlelt és tényleg be is jelentett heveny fertőző kórokra vonatkoznak.

Ez adatok pontos beszolgáltatása mintegy 9 évi idő lefolyása után, még most is elég kivánni valót hágy, mert ezen rendeletek nem szolgáltatnak be oly pontossággal, a minővel az 1893. évi 17415. és 1894. évi 91954. számú rendelet ezt compentálta.

Hol és miben keresendő annak oka, azt a tiszti orvos ép úgy tudja, mint jó magam. Vádolnom lehetne nemcsak az orvost, de ép oly joggal a hatóságot, a gyógyszerészt, a papot, a tanitót, a szülésznőt, a szülét és gyámot, szóval a nagy közönséget. Peccatur intra et extra muros.

Köztudomású azon tény, hogy heveny fertőző kór felmerülte esetén az óvintézkedések csak akkor vezetnek czélhoz, ha azok azonnal életbe léptethetők. De egyrészt a szokásos és az emberi természetben rejlő titkolódzás, másrészt azon bal felfogás, hogy a feljelentő mintegy árulást követ el, a későn foganatosított óvintézkedések helyességéről és czélszerűségéről, sőt hasznáról meggyőződve nincsen, de nem is bízik benne, sőt nem ritkán egyszerű boszzantásnak és foggatásnak tartja, mert hiányos az általános művelődése és mert az intézkedések bizonyos költséggel járnak.

Emberi szervezetünk gyarló és ágánál fogva megbetegedések ki nem lesznek kerülhetők soha. Ugyan azt lehetne mondhatni a heveny fertőző kórokról is.

Ez általános megjegyzések után áttérek tulajdonképeni feladatomhoz, a heveny fertőző kórok felsorolásához.

Az 1901-dik évben Szepesvármegye területéről bejelentett a következő:

1. VÉRHAS előfordult a késmárki járás 1 községében 2 esetben, mely közül gyógyult 1, elhalt 1; a halálozási számarány tehát 50 % s egyenlő a gyógyulási számaránnyal.

2. JÁRVÁNYOS FÜLTŐMIRIGYLOB bejelentett a késmárki járás 1 községében 5, a szepes-szombati járás 2 községében 3 és az iglói járás 1 községében 11; összesen 19 esetben, mely valamennyi gyógyulással végződött.

3. GYERMEKÁGYI LÁZ észleltetett az ófalvi, a lublói, a késmárki és a gölniczbányai járásban 1—1, a szepesváraljai járásban 3, összesen 7 esetben; ezek közül gyógyult 6 = 85·7 %, meghalt 1 = 14·3 %.

4. BÁRÁNYHIMLŐ megfigyelésre került: a lublói járás 2 községében 8, a lőcsei járás 1 községében 1, a késmárki járás 4 községében 8, az iglói járásban 1, a gölniczbányai járásban 1; összesen 9 községében 21 eset, mely valamennyi gyógyult.

HÓLYAGOS HIMLŐ (variola vera) szintúgy ÁLHIMLŐ (varino difi cata) egyáltalában nem jelentetett be, a mi kétségen kivül az 1887. évi XXII-dik tv.-cz. intézkedéseinek tulajdonitandó.

5. HÖKHURUT be lett jelentve az ófalvi járás 3 községében 14, a lublói járás 1 községében 1, a késmárki járás 5 községében 27, a szepes-szombati járás 4 községében 13, a lőcsei járás 3 községében 1, a szepesváraljai járás 3 községében 36 és a gölniczbányai járás 3 községében 42; összesen tehát 20 községben 140 eset, melyek közül gyógyult 117 = 83·57 %, meghalt 18 = 12·85 %, gyógykezelés alatt maradt 5 = 3·6 %.

6. KANYARÓ, mely a legnagyobb kiterjedést nyerte, be lett jelentve az ófalvi járás 2 községében 7, a lublói járás 1 községében 30, a késmárki járás 3 községében 24, a szepes-szombati járás 9 községében 47, a lőcsei járás 4 községében 35, az iglói járás 6 községében 406, a szepesváraljai járás 2 községében 24, a gölniczbányai járás 2 községében 108; összesen 29 községben 681 eset; ezek közül gyógyult 657 = 96·47 %, meghalt 24 = 3·52 %.

A kór jellegét és kedvező lefolyását legjobban bizonyitják a felsorolt adatok. Hogy az előfordult, de be n e m jelentett esetek száma nem csekély, ez kétséget alig ha szenved.

7. RONCSOLÓ TOROKLOB ÉS TOROKGYÍK előfordult: a lublói járás 6 községében 12, a késmárki járás 13 községében 32, a szepes-szombati járás 9 községében 15, az iglói járás 7 községében 12, a lőcsei járás 5 községében 11, a szepesváraljai járás 9 községében 20, a gölniczbányai járás 6 községében 8; összesen 110 eset; ezek közül gyógyult 69 = 62·72 %, meghalt 41 = 37·27 %.

Az észlelt roncsoló toroklob esetek közül 44 lett antipiphthericus gyógysavóval kezelve; ezek közül gyógyult 34 vagyis 77·27 %, meghalt 10 = 22·72 %.

8. VÖRHENY észlelésre került: az ófalvi járás 1 községében 3, a lublói járás 3 községében 3, a késmárki járás 11 községében 51, a szepes-szombati járás 7 községében 30, az iglói járás 7 községében 61, a lőcsei járás 8 községében 106, a szepesváraljai járás 18 községében 305, a gölniczbányai járás 7 községében 39; összesen 62 községben 598 eset, melyek közül meggyógyult 432 = 72·25 %, meghalt 130 = 21·75 %, gyógykezelés alatt maradt 36 = 6 %. A legkedvezőtlenebb halálozási számarányt a szepesváraljai járás mutatta, hol is 305 betegedési eset közül 86 eset, tehát 28·19 % halálos kimenetelű volt.

9. HASI HAGYMÁZ megfigyelésre került: az ófalvi járás 4 községében 10, a lublói járás 10 községében 27, a késmárki járás 11 községében 31, a szepes-szombati járás 12 községében 30, az iglói járás 4 községében 13, a lőcsei járás 5 községében 26, a szepesváraljai járás 11 községében 26, a gölniczbányai járás 6 községében 19; összesen 63 községben 182 eset; ezek közül gyógyult 159 = 87·36 %, meghat 17 = 9·33, gyógykezelés alatt maradt 6 = 3·3 %.

10. A lefolyt évben ismét küzdenünk kellett a KIÜTÉSES HAGYMÁZ ellen. Ez nemcsak a Szepességet, de az egész Felső-Magyarországot nem csekély mértékben veszélyeztető heveny fertőző kór, valószinüleg a szomszédos Gácsországból hurczoltatott be Lublóra, honnan ki nem mutatható módon, daczára erélyes intézkedések foganatosításának, csakhamar a szomszédos községekbe és ezekből a szomszédos ófalvi járás községeibe terjedt.

Megfertőztetett az ófalvi járás 11 községében 82 és a lublói járás 7 községében 80 egyén, összesen 18 községben 162; ezek közül gyógyult 136 = 83·95 %, meghalt 26 = 16·05 %, a mi az adott úgy helyi mint közgazdasági, anyagi és művelődési viszonyok közt még igen kedvező aránynak tekinthető.

Az összes heveny fertőző kórok összege 1922, mely közül

gyógyult 1617 = 84·13 %, meghalt 258 = 13·42 %, gyógykezelés alatt maradt 47 = 2·44 %.

Ha a fenti eredményből az ált. közegészségi állapotra következtetünk, akkor a múlt 1900-iki évben ez kedvezőbb volt.

11. TRACHOMA. A múlt évben előfordult az ófalvi járásban 2 trachoma. a lublói járásban 4 trachoma, a késmárki járásban 13 trachoma és 1 trachoma gyanús, a szepes-szombati járásban 57 trachoma és 73 trachoma gyanús, az iglói járásban 5 trachoma, a lőcsei járásban 7 trachoma, a szepesváraljai járásban 6 trachoma, a gölniczbányai járásban 3 trachoma; összesen 97 trachoma és 74 trachoma gyanús eset.

12. Végre van szerencsém az OLTÁSRA vonatkozólag még következő adatokat közölni:

A vármegye területén a múlt évben végeztetett 5818 véd- vagy első oltás, 4503 ujraoltás. Ezek közül sikertelenül oltatott 8, bizonytalan meg nem jelenés miatt 45. Az ujraoltottak utószemle alatt nem állanak.

Igen tisztelt Kartárs urak! Mielőtt rövid jelentésemet befejezném, engedjenek egy rövid eltérést, a melylyel becses figyelmüket a következő kérelmemre irányitani óhajtom!

A mai búvárok a hasi hagymáz keletkezésének jóformán kizárólagos okát, mit Önök ép oly jól tudják mint én, az ivóviz fertőzésében keresik és nem jogtalanúl. Állitásuk helyességét bizonyitja kézzel foghatólag azon tény, hogy oly községekben, a hol a közönség ivóvizét a községen keresztül folyó patakból nyeri, esős időben, főleg ősz és tavasz idején, számosabb hagymáz esetek fölmerülnek, melyek keletkezését a szántóföldekről és a gazdasági udvarokból folyó ganéjlé okozta vízfertőzésben keresni kell.

De vármegyénk közönsége nemcsak a falvakban, hanem a városokban is, oly kútakból veszi ivóvizét, melyek könnyű fertőzésnek ki vannak téve. A legtöbb kút a ganéjdomb közelében van s nemcsak hogy a kút körülti talaj fertőzött, de esős időben számtalan helyen a ganéjlé egyenesen a kútakba folyik. Hogy ily módon a víz fertőztetik, azt bővebben fejtegetnem felesleges.

Ez állapoton segiteni, azaz azt beszüntetni úgy mondva egy kézfordulattal lehetetlen és azért meg kell ragadnunk minden alkalmat, a midőn azon javithatni.

Az orvos nemcsak gyógykezelő, de egyúttal tanácsadó is a családban. Mindenkor, de főleg adott alkalommal a közönséget

2 %, gyógykezelés

gi állapotra követ-
vezőbb volt.
az ófalvi járásban
smárki járásban 13
nbati járásban 57
ban 5 trachoma, a
ásban 6 trachoma,
97 trachoma és

vonatkozólag még

ztetett 5818 véd-
rtelenül oltatott 8,
oltottak utószemle

jelentésemet befe-
vel becses figyel-
om!
sének jóformán ki-
nt én, az ivóviz
uk helyességét bi-
tözségekben, a hol
ó patakból nyeri,
b hagymáz esetek
ről és a gazdasági
keresni kell.
vakban, hanem a
yek könnyű fertő-
éjdomb közelében
t, de esős időben
a folyik. Hogy ily
em felesleges.
úgy mondva egy
lnunk minden al-

tal tanácsadó is a
nal a közönséget

ÖSSZKIMUT

a Szepesvármegye területén észlelt és bejelentett heven

A heveny fertőző kór neve	Ófalvi járás							Lublói járás							Lőcsei járás							Késmárki járás							Szepes-szor			
	fertőzött község száma	lakosság száma	betegs. kitör. ideje	megbetegült	meggyógyult	meghalt	gyógykezelés alatt maradt	fertőzött község száma	lakosság száma	betegs. kitör. ideje	megbetegült	meggyógyult	meghalt	gyógykezelés alatt maradt	fertőzött község száma	lakosság száma	betegs. kitör. ideje	megbetegült	meggyógyult	meghalt	gyógykezelés alatt maradt	fertőzött község száma	lakosság száma	betegs. kitör. ideje	megbetegült	meggyógyult	meghalt	gyógykezelés alatt maradt	fertőzött község száma	lakosság száma	betegs. kitör. ideje	megbetegült
Vérhas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	834	VIII. 25.	2	1	1	—	—	—	—	—
Járv. fültőmirigylob	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2225	V. 24.	5	5	—	—	2	628	III. 24.	
Gyermekágyi láz	1	250	II. 21.	1	1	—	—	1	446	I. 2.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2225	I. 5.	1	1	—	—	—	—	—	—
Bárányhimlő	—	—	—	—	—	—	—	2	2802	I. 18.	8	8	—	—	1	6318	X —	1	1	—	—	4	4258	II. 2.	8	8	—	—	—	—	—	—
Hökhurut	3	3382	VIII. 24.	14	10	—	4	1	1168	VIII. 11.	1	1	—	—	1	130	XII. 4.	3	2	1	—	5	10149	II. 2.	31	27	3	1	4	2466	VII. 31.	1
Kanyaró	2	1679	III. 28.	7	5	2	—	1	690	IV. 8.	30	30	—	—	4	7726	I. 13.	35	35	—	—	3	6335	II. 5.	24	22	2	—	9	6530	I. 1.	4
Ronesoló toroklob és gyik	—	—	—	—	—	—	—	6	6942	I. 6.	12	9	3	—	5	7852	II. 7.	11	7	4	—	13	17660	I. 31.	32	20	12	—	9	8946	II. 1.	1
Vörheny	1	535	II. 9.	3	1	2	—	3	4579	III. 5.	3	3	—	—	8	9576	I. 15.	106	81	15	10	11	14198	I. 1.	51	42	3	6	7	5199	I. 16.	3
Hasi hagymáz	4	2881	I. 8.	10	7	3	—	10	13105	I. 2.	27	25	—	2	5	8223	I. 6.	26	20	2	4	11	14659	I 10.	31	28	3	—	12	7567	I. 1.	3
Kiütéses hagymáz	11	8267	I. 2.	82	70	12	—	7	8031	XI. 28. 1900	80	66	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ГАТÁSA

y fertőző kóroknak az 1901. évi időszakban.

nbati j.				Iglói járás							Szepes-váraljai j.							Gölniczbányai j.							Összesen						
megbetegült	meggyógyult	meghalt	gyógykezelés alatt maradt	fertőzött község száma	lakosság száma	betegs. kitör. ideje	megbetegült	meggyógyult	meghalt	gyógykezelés alatt maradt	fertőzött község száma	lakosság száma	betegs. kitör. ideje	megbetegült	meggyógyult	meghalt	gyógykezelés alatt maradt	fertőzött község száma	lakosság száma	betegs. kitör. ideje	megbetegült	meggyógyult	meghalt	gyógykezelés alatt maradt	fertőzött község száma	lakosság száma	betegs. kitör. ideje	megbetegült	meggyógyult	meghalt	gyógykezelés alatt maradt
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	334	VIII. 25.	2	1	1	—
3	3	—	—	1	2224	IV. 6.	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5077	III. 24.	19	19	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5551	I. 10.	3	2	1	—	1	693	I. 25.	1	1	—	—	7	9165	I. 2.	7	6	1	—
—	—	—	—	1	7345	XI. 2.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3912	XI. 3.	2	2	—	—	9	24636	I. 18.	21	21	—	—
3	9	4	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2629	I. 9.	36	30	6	—	3	7095	II. 5.	42	38	4	—	20	27019	I. 9.	140	117	18	5
7	41	6	—	6	11803	I. 22.	406	400	6	—	2	954	II. 4.	24	21	3	—	2	6132	X. 5.	108	103	5	—	29	42319	I. 1.	681	657	24	—
5	13	2	—	7	13911	II. 1.	12	6	6	—	9	8111	I. 9.	20	13	7	—	6	10517	I. 2.	8	1	7	—	49	73939	I. 2.	110	69	41	—
0	25	5	—	7	11163	II. 28.	61	51	8	2	18	12285	V. 29.	305	206	87	12	7	8655	II. 19.	39	23	10	6	62	66190	I. 1.	598	432	130	36
0	26	4	—	4	9903	I. 21.	13	13	—	—	11	9449	I. 1.	26	23	3	—	6	11439	I. 1.	19	17	2	—	63	77226	I. 1.	182	159	17	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	16298	XI. 28. 1900	162	136	26	—
																											Összesen:	1922	1617	258	47

e veszélyre figyelmeztetni, az legyen törekvésünk. Igaz, hogy czélt elérni azonnal alig ha fogunk, de ha figyelmeztetésünket folyton és folyton ismételni, ha a kór keletkezésére és terjedésére mutatni és ezt magyarázó szavakkal bizonyitani fogjuk, lehetetlen, hogy idővel czélt nem érnénk.

Nagy költséggel megfelelő vizvezetéket létesiteni és a kor kivánalmai szerint berendezni, módjában nincsen sem a kis- sem a nagyközségeknek, de egyelőre még a rendezett tanácsú városok mindegyikének sem, de a kutakat a fertőzéstől megóvni, esetleg a fertőzött kutakat behányatni, egy kis akarat mellett mindenütt lehetséges.

De még egy második körülményre, mondjuk egy igen fontos tényezőre akarom forditani becses figyelmüket. Értem a rendszeres fertőtlenitést a fertőző kórok tartama alatt, de azok lefolyása után is.

Minden egyes nagyközség, annyival inkább a rendezett tanácsú városok, sőt a jobb módú kisközségek is, de valamennyi járás is gőzfertőtlenitő gépek beszerzésére nemcsak utasittattak, de köteleztettek is. Ezen gépek azonban használatba is kell venni és e használatnak foganatja nem lesz, ha az ellenőrzésre súlyt nem fektetünk.

De törekedjünk egyúttal oda is, hogy heveny fertőző kór esetén, a beteggel érintkezésbe jött tárgyak is gondosan fertőtlenittessenek, valamint, hogy a váladékok és ürülékek nem szokásszerűleg a ganéjdombra, hanem egy külön e czélra kiásott gödörbe öntessenek s kellő ellenőrzés mellett naponta fertőtlenittessenek!

Hogy ily, nem tanácsra, hanem figyelmeztetésre adom ma magamat, arra a legközelebb múltban tapasztaltak kényszeritenek.

Távol legyen tőlem bárkit is gyógykezelésében figyelmeztetni vagy befolyásolni, de tiszti kötelességem azon mulasztásokra utalni, a melyek a legbuzgóbb eljárást, a legjobb törekvést is meghiúsitani képesek.

Ajánlom e kérelmemet becses figyelmükbe!!

Szerény jelentésemet ezzel befejezve, kérem azt tudomásul venni!

Megemlékezés Dr. Grosz Lajos, a szepes-szombati járás tiszti orvosáról.

Dr. Singer Miksa.

Tisztelt Kar- és Tagtársak!

Az elmúlott év április havának 4-én egy szomorú kötelesség teljesitésére gyűltünk össze Poprádon; elbúcsuzni jöttünk egy barátunktól, mélyen tisztelt kartársunktól, örök pihenőhelyére elkisérni orvosi rendünknek egy a Szepességen közismert, nagyrabecsült tagját, megadni a végtisztességet egy nemeslelkü, jószivű férfiúnak Dr. Grosz Lajos, a tátraaljai járás tiszti orvosának.

Nagyon hosszú, nagyon kinos szenvedéstől váltotta őt meg a halál, kiragadta körünkből azon éveiben a férfikornak, a midőn tehetségét, tudását és nagyszámu bő tapasztalatait a tudomány s a közjó érdekében leginkább érvényesithette volna.

Mint embert lelkének és szivének nemes tulajdonságai, mint férfit áldozatkészsége, önzetlen munkálkodása, kitartó szorgalma s fáradhatlan tevékenysége, mint egyént szilárd jelleme, erkölcsi magaviselete, úri előkelő modora jellemezték s ezen tényezők együttműködése szerezték meg neki ismerősei és embertársai szeretetét, a közbecsülést és köztiszteletet.

Férfikorának delén, a mikor még gyötrő betegsége nem kinozta, a Szepesség s különösen e járás minden társadalmi s emberbaráti, humanistikus mozzanataiban tevékeny részt vett, az előharczosok sorában volt mindenütt, a hol a közjó érdekében buzgólkodtak; mint orvos törekvő, szorgalmas mivelője volt szakmájának; előzékeny, szives áldozatkész kartársunkat, egyletünknek önzetlen lelkes tagját veszitettük el benne, a ki valóban rászolgált elvitázhatlan érdemeivel a mi megemlékezésünkre és arra, hogy évkönyveinkben az ő emlékét megörökitsük.

Szepesvármegye Hunfalu községében született az 1831. évben. Édes apját még csecsemőkorában vesztette el; az öt árva kis gyermekkel maradt édes anyja másodszor is férjhez ment s a mostohában csak olyan szerető gondos

apát kapott, a ki, mintha édes gyermeke lett volna, úgy gondját viselte és mint tanitó, gondosan nevelte s tanitotta, komolyan előkészitve őt tudományos pályát választani életczéljául. 12 éves korában a késmárki Collegiumba került, a hol 7 osztályt végzett. Ez a hét év sok-sok nélkülözést is jelentett a kis diáknak, a kit szülei, szegény tanitó apja, csekély jövedelméből nem igen segélyezhetett.

Ezt látva mint gyöngéd, jó testvér, azt a keveset sem akarta testvéreitől megvonni, a mi neki jutott az apai házból, elhatározta, hogy a maga erejéből fog megélni, tanulni és kenyeret keresni.

Pestre ment, a piaristák gymnásiumába iratkozott be s ott tette le az érettségi vizsgálatot.

A szabadságharcz gyászos kimenete után 1850-ben a budapesti egyetem orvosi facultására vették föl. A 4-ik semester bevégzésekor, édes anyjának hosszas betegsége felemésztették a szegény család minden jövedelmét s ő, hogy biztositsa testvéreinek a megélhetést, félbe szakitotta tanulmányait s nevelőnek ment.

Azután Bécsben tanult tovább és 1861-ben Budapesten nyerte el az orvosi diplomát.

A Szepességen kezdte meg az orvosi gyakorlatot; megházasodott, majd a gömörmegyei Csetnek községben községi orvosnak megválasztatván, 10 évig ott működött.

Ismét családi körülmények, s nevezetesen feleségének betegsége kényszeritették, biztos állását odahagyva, a Szepességre — szükeb hazájába visszatérni.

Felkán telepedett meg, majd 1872-ben járásorvossá neveztetvén ki, Poprádra jött lakni, ott élt, dolgozott s szenvedett halála napjáig.

Orvosi ismereteit a Sauer, Balassa, Rupp iskolájában gonddal, nagy szorgalom árán szerezte, pályáját alapos kiképzéssel, gazdag ismeretekkel kezdte meg s azután is éber figyelemmel kisérte, a rohamosan fejlődő orvosi tudományt, olvasott, tanult, gyarapitotta ismereteit, gazdagitotta tudását.

Lelkiismeretes, jó, tapintatós, szeretetreméltó orvos volt, a ki gyöngéd érzéssel viseltetett szenvedő embertársai iránt.

Mindnyájunk becsülése, családja, gyermekei szeretete kisérte a sirba.

Emléke élni fog közöttünk és sokak lelkében soká.

Emlékbeszéd néhai Dr. Barna Bernát fölött.

Dr. Tátray Gergely.

Mélyen tisztelt közgyülés!

Legyen szabad rövid időre becses figyelmöket kikérni; szomoritó, szürkén szürkében festett képet akarok rajzolni egy elhúnyt kartárs és egyleti tag éltefutásáról.

Nehai Dr. Barna Bernát 1863. évi november 15-én Hunfalván mint szegény szülők gyermeke jött a világra, elemi tanulmányait az ottani falusi iskolában végezte; szülei lakásukat később Uj-Pestre tették és a szorgalmas, sokat igérő fiatal ember a budapesti V. kerületi gymnasiumban folytatta tanulmányait mint tandijmentes — sőt ösztöndijas — tanuló s odaadással tartotta fenn magát önerejéből. Az ugyanott szép sikerrel letett érettségi vizsgája után a budapesti egyetemnél az orvosi pályára készült s sok nyomorgás és küzdelmek után 1890-ben elnyerte az egyetemes orvostudori oklevelet, leszolgálta az önkéntesi évet és 1891-ben telepedett le Szepes-Ófalván mint gyakorló orvos. 1892. évi január hóban a szepes-ófalvi orvosi körnek körorvosává lett megválasztva és mint ilyen különleges orvosi állást foglalt el Szepesmegyében, a mennyiben ő volt az egész megyében az egyetlen körorvos és pedig a legnagyobb, legnépesebb és legszegényebb körnek hivatalos orvosa 300 frt fix fizetéssel és a lehető legsilányabb látogatási dijakkal. A tiszti orvosi vizsga letevése után lelkiismeretes, pontos hivataloskodása alatt szerzett érdemeit Szepesmegye is elismerte, — a mennyiben — ugyan nem emelte fel szerény fizetését, de kinevezte őt tiszteletbeli járásorvosnak! Tartalékos m. k. honvédfőorvos is lett.

A midőn a múlt század utolsó éveiben Gácsországból a küteges hagymáz a szepes-ófalvi járásba be lett hurczolva, mint járványorvos a legnagyobb lelkiismeretességgel és buzgósággal teljesitette kötelességét, a járás szétszórt, téli időben csaknem megközelithetlen községeit havonta többször látogatta meg, orvosi segélyt és tanácsot nyujtván a szegény betegeknek.

1902. február hó utolsó napján a legroszabb időben egy ily körútjából hazatérvén, lázas állapota miatt ágyban fekvő lett és márczius 10-ik küteges hagymáz tünetei alatt halt meg.

Temetése a nagy közönség legmelegebb részvéte mellett folyt le.

1893-ban kötött boldog házasságából 4 gyermek maradt, az utolsó már csak halála után született.

Az orvosi tudományon kivül mint lelkes hazafi a magyar irodalom és Magyarország történelmével szeretett foglalkozni — szerény tehetséggel is birt és elég szép sikerrel művelte; e mellett buzgó tagja volt azon vallásfelekezeteknek, melyben született s mint a szepes-ófalvi izraelita hitközség iskolaszékének tagja, ezen minőségben lelkiismeretesen és tevékenyen működött.

Szánalomra méltó családja a legszomorúbb anyagi viszonyokban maradt vissza — és ámbár az 1876. évi XIV. t.-cz. 87. § biztositja a járványos betegségben elhalt orvos özvegyének nyugdijat, a hátrahagyott gyermekeknek pediglen nevelési pótlékot — s ámbár Szepesmegye által az ez ügyben benyujtott kérvény leghathatósabban és legmelegebben lett pártolva, ezen kérvény mostanig érdemleges kedvező elintézést még nem nyert.

E rövid vonásokban hű, de szomorú képe egy lelkiismeretes vidéki orvos életének.

Őrizzük meg kegyeletesen e kötelesség hű kartárs emlékét!

Emlékbeszéd Dr. Perlstein Jakab felett.

Dr. Klein Ármin.

Egyletünknek ismét halottja van! Dr. Perlstein Jakab, Leibicz városának tiszti orvosa 1901. deczember hó 28-án Budapesten meghalt. Mély fájdalommal töltött el bennünket ezen veszteség, nem azért, mint ha az elhúnyt egyletünknek kiváló részese lett volna, de azért, mert vele egyik legderekabb és szeretetreméltó kartársunk dölt ki az élők sorából; egy jó orvos, ki nagy küzdelemmel, de lankadatlan munkakedvvel és önmegtagadó szerénységgel, a humanitás szolgálatában fejtette ki minden erejét; egy jó családapa, ki családját imádta és forró szeretettel csak azoknak és azokért élt és dolgozott, mig a sok munka aláásta egészségét és az amúgy is gyönge szervezetü ember nem birt cléggé ellentállani egy makacs szervi bántalomnak, és igy fiatal korában támadt reá a halál.

Dr. Perlstein Jakab született Hunfalván 1862. évi február hó 8-án. Az elemi iskolázást ugyanott kezdte és Iglón folytatta, a hol gymnasiumi tanulmányait is végezte, m. p. mindvégig kitünő eredménynyel. Gymnasista korában kiválóan kedvelte az irodalmat s mint a német önképzőkör volt titkára, dicséretes tevékenységet fejtett ki, sőt több munkája emlékkönyvileg és jegyzőkönyvileg megörökittetett. Küzdelmes élete azonban Budapesten kezdődött, mert szülei szegény sorsuak lévén, csak kezük munkája után tartottak fenn magukat s noha legnagyobb önfeláldozással segélyeztek, ő úgyszólván mégis éhezve és conditiózva vergődött keresztül, de daczára annak tanulmányait a rendes időben folytatta és végezte.

Doctorrá avattatván, kénytelen volt azonnal állást keresni és igy Szepesváralján telepedett le, a honnan nehány havi működése után 1887. október havában Leibiczon megválasztották. Tizennégy éven át működött Leibiczon mint tiszti orvos, mely idő alatt minden lehető tevékenységet fejtett ki, úgy városi mint társadalmi ügyekben és ez által megtudta magának szerezni mindennek becsülését és tiszteletét. Mint orvos kedvelt és népszerű volt.

Népszerűségénél fogva a városi élénk mozgalmaknál, de kivált a városi és országos képviselő-választásoknál mérvadó irányt adott és ez által egy bizonyos positiót biztositva magának, fontosabb városi ügyekben, úgyszólván vezető szerepet játszott. A polgárság bizalma összpontosult benne minden alkalommal, jeléül ennek több izben megyei bizottsági taggá lett megválasztva. Az ottani Kaszinónak hosszú éveken át elnöke volt. Törekvésének egyik legüdvösebb vivmányai közül tartozik az ottani gyógyszertárnak létesitése.

Ő daczára annak példás szerénységgel viselkedett, mert jellemének egyik nemes vonása, testi tulajdonságának egyik legszebb ékessége volt a szerénység.

Kartársaival szemben őszinte, nyilt és barátságos volt, megtestesült benne a valódi idealis collegialitás!

Törekvésének közepette, már két év előtt kezdett panaszkodni rosszlétéről és már akkor súlyos betegségének első nyomai jelentkeztek. Azóta folyton betegeskedett, de munkakedve azonban nem csappant.

Lázas tevékenységgel dolgozott, kimerülésről, fáradozásról nem panaszkodott, csak végre érezte, hogy ereje fogy és a munka nehezére esik. Akkor fordult hozzám azon kéréssel: vizsgáljam meg. Feltünő objectiv tünetek hiányában, sejtelmem sem volt súlyos állapotáról, azt hittem, csak muló gyomorbaja van, a mit könnyen kiheverhet, azonban mégis azt a tanácsot adtam, forduljon egy fővárosi specialistához, alapos benső vizsgálat végett és kövesse aztán az ő utasitásait. Tanácsomra Budapesten Hirschler magántanárhoz fordult, ki tüzetes vizsgálat után — minden specificus bántalmat kizárva — Neurasthenia ventriculi diagnosissal — Abbaziába utasitotta.

Reményekkel telt szivvel és jó kedvvel Abbaziába utazott, a honnan már 3 heti tartózkodása után csalódva tért vissza. A várva várt javulás nem mutatkozott, sőt inkább a kóros tünetek növekedtek és állapota rohamosan rosszabbra fordult. Még egyszer folyamodott szomszéd kartársaihoz s igy Dr. Tátray, Dr. Teichner kollegák és csekélységem egy tanácskozás alkalmával azon nézetet fejtettük ki: forduljon még egyszer egy fővárosi tanárhoz. Ő Bécsbe kivánkozott. Bár nagyon nehezére esett a bécsi utazás, de minden erejét összeszedve, oda sietett, a honnan segitséget és gyógyulást várt. A »Rudolfiner-Haus«-féle gyógyintézetbe szállt, a hol az ottani vezető igazgatója, a hirneves sebész Dr. Gersuni megvizsgálta, egy bélszükületre akadva, azon határozott

kifejezést tette a szegény beteg előtt: ezt okvetlenül operálni kell, mire egy kétségbe ejtő levelet irt, melyben teljes elszántsággal kijelenti, hogy élete nem az övé, hanem családjáé, ezt fentartani szent kötelessége: neki élni kell! De a sebészeti beavatkozás előtt — még Neusser hires professorhoz fordult. Ez azonban sajnos, tudatta a hozzátartozóival, hogy bántalma specificus básison alapszik: Careinoma intestini és inoprobilis. Csak ügyes suggestio utján sikerült a beteget megnyugtatva haza küldeni. Azonban a suggestio hatás nem tartott soká, betegsége teljesen ágyba döntötte és erősen kezdte emészteni minden erejét, napról-napra fogyott és gyengült, végre valóságos csontságú lett maga magának. Akkor Hirschler tanár Késmárkon járt és készségesen meglátogatta a szegény beteget. Dr. Teichner collega és én előttem alaposan megvizsgálva, kétségbe vonta a beteg előtt, a bécsi kórismét és buzditólag fölszólitotta még egyszer Budapestre jönni, hol a Poliklinikán örömmel kész rendkivüli figyelemmel őt kezelni. E buzditólag és őszinte mondott szavak, uj reménysugárként világitottak szegény beteg lelkébe, ki bár lihegő mellel és súlyos beteg testtel, de bámulatos akaraterővel indult utolsó útjára, a honnan még megváltást remélt. Azonban itt sem teljesült reménye, sőt rohamosan rosszabodott állapota; kinzó fájdalmak közt alig volt már képes egy korty vizet nyelni, akkor az orvosok lemondtak teljesen életéről és a katasztrofa pillanatában még egy laporatomiát végeztek rajta és azon szomorú meggyőződést nyertek, hogy csakugyan: Careinoma pylori teljes szükülettel. Nehány órával később megdermedett örökre az ő szive és nagy szenvedések után megvált örökre küzdelmes életétől! Mikor megtört teljesen fizikai ereje, mikor szelleme már kikivánkozott haldokló testéből, egy gondolattal foglalkozott, az ő családját: feleségét és 5 kiskoru gyermekét emlegette, azoknak sorsán vivódott elboruló elméje. És az utolsó sóhajtása visszhangra talált, az országos orvos-szövetség foruma előtt, hol — Dr. Daits és Dr. Rottenberg collegák szives közbenjárása folytán — a szegény collegának sanyaru helyzetét méltányolva, az özvegy részére egy 200 kor. kitevő évi segély biztositva leend és ez által emléke a leghatalmasabb orvostársulatnál is megörökittetett. Legyen emléke köztünk is tisztelt és védett. A jóságos Isten adjon neki csendes nyugalmat az örökkévalóságban! Amen!

Jegyzőkönyv.

Fölvétetett a »szepesi orvos-gyógyszerész egylet özvegyei s árvái számára létesitett nyugdijintézet«-ének f. évi junius 25-én Tátra-Lomniczon tartott rendes közgyülésén.

JELENLÉVŐK:

Dr. Lorx Sándor elnök, Dr. Tátray Gergely pénztárnok, Dr. Szász Ágoston jegyző; továbbá Dr. Teschler Antal, Dr. Schön Leo, Dr. Alexander Béla, Dr. Daitsch Ede, Dr. Greisiger Mihály rendes tagok.

1. Az elnök a gyülést határozatképesnek kimondja s kéri a múlt évi jegyzőkönyv felolvasását. Felolvastatván, tudomásul vétetik s elnök fölkéretik tisztviselői állásának a további két évre való megtartására, a mire az elnök a közóhajnak engedve — vállalkozott is.

2. Elnök jelenti, hogy a múlt 1901. évi számadások és a nyugdijintézeti pénztár f. évi április hó 26-án Késmárkon tartott választmányi ülésen vizsgáltattak meg, felolvastatja a választmányi ülés jegyzőkönyvét, bemutatja a pénztár mérlegét, a melyből kitünik, hogy a nyugdijintézet 34304 kor. 22 fillérnyi vagyonnal bir, mely az 1900. évihez képest 865 kor. 05 fillérnyi szaporulatot tüntet fel. Ez örvendetes tudomásul vétetik s a pénztárnoknak a felmentvény megadása mellett, a pénztár vezetéseért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatik.

3. Felolvastatik s elfogadtatik a választmány azon inditványa, mely szerint az alapszabályok 5. §-a értelmében ez évi összes bevételeink egy harmada vagyis 637 kor. 17 fillér a tőke gyarapitására fordittassék, két harmada vagyis 1274 kor. 34 fillér pedig az élő négy özvegy, nevezetesen: Weisz Jánosné, Dr. Krompecher Sándorné, Kalmár Bertalanné és Dr. Szontagh Miklósné nyugdijazására fordittassék, még pedig — tekintettel arra, hogy mind

a négy özvegy jó anyagi viszonyok közt él — akként, hogy mindegyik özvegy úgy mint eddig évi 250 koronányi nyugdijat ez évben is két félévi részletben, még pedig junius 30-án és deczember 31-én kikapja, — az ezen összegből fennmaradó 274 kor. 34 fillér szintén a tőke gyarapitására fog fordittatni.

Ezen jegyzőkönyv hitelesitésere Dr. Daitsch Ede és Dr. Teschler Antal kéretnek fel, mire elnök más tárgy hiányában az ülést berekeszti.

Kelt TÁTRA-LOMNICZON, 1902. évi junius 26.

Hitelesitjük:

Dr. Daitsch Ede s. k.

Dr. Teschler Antal s. k.

Dr. Lorx Sándor s. k.
nyugdijintézeti elnök.

Dr. Szász Ágoston s. k.
jegyző.

TARTALOM.

Oldal

1. A »Szepesmegyei orvos-gyógyszerész egyesület« 1902. évi junius hó 25-én Tátra-Lomniczon tartott tavaszi közgyülés jegyzőkönyve 3
2. A »Szepesmegyei orvos-gyógyszerész egyesület« 1902. évi október hó 15-én Szepes-Szombaton tartott (őszi) rendes közgyülés jegyzőkönyve 14
3. Dr. Hammersberg Árpád (Tátra-Lomnicz): A Neurasthenia intézeti kezelése 24
4. Dr. Fái Mátyás Miklós (Uj-Tátrafüred): A physikalis gyógymódokról . . 32
5. Dr. Lorx Sándor: Szepesvármegye közegészségügyi viszonya az 1901-ik évben 41
6. Dr. Singer Miksa: Megemlékezés Dr. Grosz Lajos, a szepes-szombati járás tiszti orvosáról 46
7. Dr. Tátray Gergely: Emlékbeszéd néhai Dr. Barna Bernát fölött 48
8. Dr. Klein Ármin: Emlékbeszéd Dr. Perlstein Jakab felett 50
9. Jegyzőkönyv. Fölvétetett a »szepesi orvos-gyógyszerész egylet özvegyei s árvái számára létesitett nyugdijintézet«-ének f. évi junius 25-én Tátra-Lomniczon tartott rendes közgyülésén 53